

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postal úton külön a Vasárnapi Ujságra félfévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. uj pénzben. — A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félfévre 10 ft., évfolyamra 5 ft. uj pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Báró Thouvenel, francia külügyminiszter.

Franciaország mostani külügyministere *Thouvenel Antal* Eduárd született Verdun-ben november 11-én 1818-ban, s így most, jelen fényes állásában még 42 esztendő sincs egészen.

Elvégezvén tanulmányait Keletre utazott, de nem úgy mint most szokás, hogy az ember Párisban bérkocsiba veti magát, kihajtat a pályaudvarhoz, s ott utijegyet vásárolván, éjjel nappal szakadatlanul utazik, a városoknak csak tornyait látja, Bécsben, Pesten vagy Baziáson gőzhajóra ül s egy szép reggelen megérkezik Konstantinápolyba. — Thouvenel másként tett. Először megnézte a Rajna vidékét, onnan Berlinbe utazott, mely azon időben még igen unalmas és egyhangu városnak tartatott. Bécsben is időzött egy kevéssé, de tulajdonképi tanulmányaihoz csak Pesten fogott. Itt többekkel megismerkedvén, felrándult Pozsonyba, a hol épen az országgyűlés javában folyt, s ott idejét a magyar alkotmány s a megyei rendszer alapos tanulmányozására fordította. Majd ismét utra kelvén, bejárta Moldvát és Oláhországot, mely azonban akkor a török elnyomás s orosz befolyás alatt sinylödvén, az ifju utazónak csekély lelki gyönyört szerezhetett.

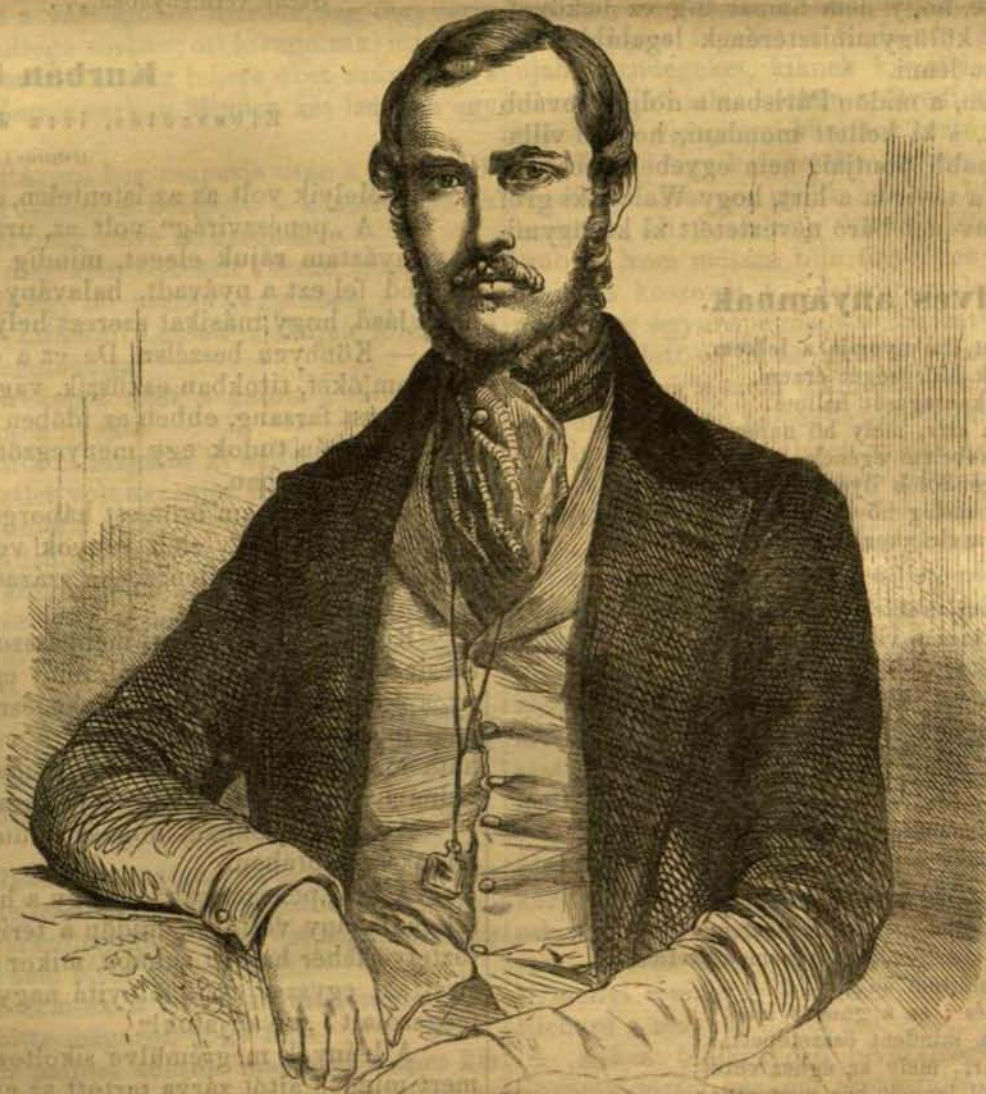
Visszatérvén Párisba, „Uti emlékeit Magyarországról, Moldva- és Oláhországról“ megírta, s művét egyenesen a tudós világ előtt oly nagy tekintélyben levő „Revue des deux Mondes“ című folyóirat szerkesztőségéhez vitte. A leírás érdekessége, a nyelv tisztasága s a nemes lelkesülés, mely

a mű minden sorából kitűnt, arra ösztönözte a különben igen válogatos szerkesztőseget, hogy nem tekintve a szerző ismeretlen nevére, s hogy az író alig tölté be éveinek 22-két, a beküldött kéziratot folyóirata füzeteibe felvette.

E cikk s azon folyóirat tekintélye, melyben az megjelent, az ifju kezdőnek rögtön megalapítá szerencsését. Hivatalt ajánlottak számára a külügyminiszteriumban, s már 1844-ben mint követségi segéd Brüsszelbe utazott. Egy évet sem töltött itt, s követségi titoknokká nevezetett ki Athénbe, Görögország fővárosába.

Itt, aránylag hosszabb ideig maradt, de előmenetelének egyedül csak fiatalsága volt főakadálya. A midőn az athéni követ, *Piscatory*, hasonló minőségben Spanyolországba küldetett, addig míg az új követ, *Rayneval*, megérkezett, az ügyek vezetését átvette.

E közben kitört az 1848-ki francia forradalom, s a párisi február 24-ki kormány *Rayneval*t, *Thouvenel*t, valamint kivétel nélkül az összes francia követség személyzetét hivatalából letette. Az ifju követségi titkár azonban e csapás nem ejté kétségbe, mert tudta, hogy az új köztársaságnak mindenek előtt a külföldi viszonyokkal ismeretes egyénekre lesz szüksége, azért még azon nap, a midőn hivatalából letételének hírére vette, asztalához ült, s oly republikánus érzelmeket lehelő folyamodást írt a kormány elnökéhez, *Lamar-tine*hez, hogy ez egészen elragadtatva a nem várt

BÁRÓ THOUVENEL.

nyilatkozat hő modora felett, az ajánlkozót az athéni követség ügyeinek vezetésével megbizta.

Cavaignac tábornok jutván a francia kormány élére, Thouvenel, a ki folyvást Athénben maradt „teljhatalmazott“ czimet, rangot és fizetést nyert. 1850-ben, a midőn az ismert *Pacifico* ügyben lord Palmerston valóságos exekucziót küldött Görögországra, Thouvenel mindent elkövetett a viszály kiegyenlítésére, azonban a diplomata tolla meg nem mérközhett az angol sorhajók 84 fontos ágyuival, s a dolog következése lett, hogy Franciaország egy pár hónapra már csak csupán *illemből* is, kénytelen lett Angliával a diplomatikai összeköttetést megszakítani.

Thouvenel neve eszerint a legfontosabb európai kérdésben, (mert Oroszország akkori magatartásánál fogva majd világháboru lett a dologból) mindenütt ismeretessé levén, Bonaparte Lajos Napoleon, a francia köztársaság elnöke, nagyra kezdé becsülni az athéni meghatalmasott miniszter ügyességét, s diplomatiái leleményességét. Bizonyára nem is másként magyarázható azon esemény, hogy 1855-ben Napoleon, mint már császár, Thouvenelt konstantinápolyi nagykövetté nevezte ki, épen azon időben, a midőn Anglia Franciaországgal együtt a Törökbirodalom épségeért Oroszországgal a legelkeseredettebb s egyszersmind a legköltésesebb háborut folytatta.

A háboru Szabasztopol elestével bevégeződván, Thouvenelnek, mint konstantinápolyi nagykövetnek a legkedvezőbb alkalma lett kimutatni diplomatiái jártasságát; egyik cselszövény a másikat éré s a dunafejedelemségi kérdésben a legnagyobb erélyt fejté ki Ausztria befolyása ellen. Egy napon az angol követtel egyesülve a török miniszterium megbuktatására törekedett, másnap különválva kollegájától, az orosz képviselővel szövetkezett, s így a hányzor fellépett, határozottsága által a szultán kormányát félelemmel és rettegéssel tölté be.

Már ezen időben lehetett itt ott hallani, hogy majd egykor, a midőn Napoleon császárnak oly miniszterre lesz szüksége, a ki urát titkos és nem titkos terveiben önmagát feláldozó hűséggel legyen képes segíteni, ezen helyre, Thouvenelnél alkalmasabb s erélyesebb diplomatát keresve sem lehetne találni.

A világ azonban azt hitte, hogy nem hamar fog ez bekövetkezni, s hogy Franciaország külügyminiszterének legalább is 50 éves tapasztalt férfinak kellene lenni.

Nem így történt. 1859-ben, a midőn Párisban a dolgot tovább huzni halasztani nem lehetett, s ki kellett mondani, hogy a villafrankai békének legsarkalatosabb pontjai, nem egyebek üres szójárásnál, egyszerre meghozta a távirda a hirt, hogy Walewski gróf elbocsáttatott, s helyébe Thouvenel báró neveztetett ki külügyminiszterré.

Az én kedves anyámnak.

Hogy ha fáj az élet, bú nyomja a lelkem,
Hogy ha a világnak hidegségét érzem,
Ha az irigységnek kaczagását hallom,
És ni cs egy rokon szív, mely hő napsugárként
Szétverné felhőit, kebelem egének:
Édes jó anyámra gondolok ilyenkor
S feltűnik szívének meleg hő szerelme,
Mint a szivárvány a siránkozó eget
Engem átölelve . .

Ilyen forró szívet vajjon ki is látott?
Lángba borítana százezer világot!
S hogy ha talán a nap kihamvad az égen
Ez a szív fog újra ragyogni helyette,
S örök-kikeletet fog lesugárzani
A hervadó, beteg, öreg természetre;
Nem is tudom én azt, hogy bírhatom én meg
Ezt a mennyországi édes melegséget?
Oh hogy is lehet az, mikor rajta csüggök,
Hogy porrá nem éget? —

Miért is szeretsz úgy édes anyám engem?
Hiszen e szerelmet én meg nem érdemlem!
Nem érdemlem — s mégis, ha té nem szeretnél,
Sötét pokol lenne előttem az élet,
Melyben a szenvedés: ez a gonosz lélek
Reményt, örömeiket, mindent összetépett,
S minden utat elzárt, mely az éghez vezet;
De így szerelmednél lennék bár megvetve:
Megáldom a percet, a melyben beléptem
E zajgó életbe.

Emlékembe hozom azt az egy pár percet,
Midőn jó szivedtől elszakadnom kellett:
Sötéten borúltál vérező keblemre,
Mint a gyászos felhő a bucsuzó napra,
Reszkető két kezéd az anyai áldást
Vigasztaló édes utitársul adta . .
Oly nehéz volt válnom . . sokszor megindultam,
Vissza-visszahivott forró zokogásod . .
Szemeidben a kin elsirt drága, fénylő
Gyöngyözöne látszott . .

Emlékembe hozom a keserű órát,
Mely lelkemen annyi édes but szövétt át . .
Midőn megláttalak, bolyongásom után,
És te már hallottad a hír felhőjének
Dörgéseit rólam; hallottad, hogy édes
Álmaid, reményid semmivé levének . .
Sötét éj volt, tudom . . egy csillag sem volt már
Tán köny alakjában mind lehullt arcodra?
Pirongatni kezdél — jaj de már a vége
Csókokba volt folyva . .

Emlékembe hozom, midőn haloványan
Feküdtem a kinnak tövises ágyában,
Halkan vert a szívem — alig lélekztem
Oly közel voltam már a sirnak révéhez!
Suttogtak körültem — azt mondá mindenki:
Ez is nemsokára már a halálé lesz!
Szivednek lángjával virasztál felettem,
Nem engedted jöni a halált hozzám el,
Nem is mert az jöni; mert tán megvakítád
Szerelmed fényével? . .

Emlékembe hozom — oh de hiszen oly sok
Az az éles emlék, mely szívemben ragyog,
Mint a tiszta égen a millió csillag,
A melynek nagy számát nem tudhatja senki,
Mint végtelen számu gyöngyét a nagy tenger
Az én szívem azt mind, mind magába rejti,
S oly jól esik olykor, ha vérzik a szívem,
Hogy ha el elnézek e végtelenségen,
És bánatom elég szerető szivednek
Szent verőfényében . .

Somogyi Ignác.

Kurbán bég.

Elbeszélés, írta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

— Melyik volt az az istentelen, a ki nekem meg próbált halni?
— A „penészvirág“ volt az, uram. Én nem vagyok az oka:
én vigyáztam rájuk eleget, mindig mondtam neked, hogy minek
szedted fel ezt a nyávad, halavány bábót? ez nem él meg. Már
most lásd, hogy másikat szerezz helyette, mert a határidő közeleg.

— Könnyen beszélsz. De ez a czudar czondrás nép, a mióta
zavarom őket, titokban esküszik, vagy épen nem is esküszik; aztán
nincs most farsang, ebben az időben nem házasodik senki.

— De én tudok egy menyegzőt, a mire most készülnek itt a
szomszéd Borosban.

— Azokat nem örömet háborgatom; mert rossz emberek. Ha-
nem hát most kénytelen vagyok vele. Eredj vissza a palotába s
örizd a kilenczvenkilenczet, a századikat megszerezni majd az én
dolgom lesz.

Kurbán bég a borosi menyasszony-rabláshoz sokkal több szá-
rácsit vitt magával a várból, mint egyéb alkalmakkor, mert bizo-
nyos volt felőle, hogy ott verekedésre kerül a sor. A falu különben
nem messze van Dézna vártól, a várat akár üresen hagyhatja a
háta mögött; ki merné azt megtámadni? s ha megtámadná, elég
volna azt megvédeni néhány komparadsi az öreg ágyukkal.

Az alatt azonban, míg az eunuch a várban járt, csodák tör-
téntek a palotában.

A kis „penészvirág“ a hogy a halottat még életében elnevez-
ték halavány voltáról, midőn a terítőre ki volt fektetve, s felöl-
töztetve fehér halotti ruhába, mikor a mellette virasztók legjobban
siratták, egyszer csak felnyitá nagy holdsugáros kék szemeit, és
megszólt: „ne sirjatok!“

A leányok megrémülve sikoltoztak; de futni nem volt hová,
mert minden ajtót zárva tartott az eunuch.

A penészvirág felült a ravatalon, fején a zöld myrtuskoszo-
ruval s azt mondá, erős, szokatlan hangon:

— Ne féljete; a másvilágról jövök; onnan hozok nektek izenetet, s hogy lássátok, mennyire más vagyok, mint a ki voltam, nézzetek ide.

S azzal azt az erős selyemszalagot, melylyel kezei egymáshoz voltak kötve, egy rántással úgy szakítá ketté, mintha gyapjufonál lett volna.

A bámulat fogott el mindenkit: a kis penészvirág azelőtt egy czérnaszalat nem volt képes elszakítani, mikor varrt.

— Hallgassatok ráin. Mihály angyal azt izeni nektek általam, hogy szabadítsátok meg magatokat, mert az ime kezeitekbe fog adatni ma. Kurbán bég ma helyettem, a ki meghaltam, hogy a száz-as szám kilegyen, uj menyasszonyt rabolni indul ki a várból; magával viszi legtöbb csapatját, a várban kevés marad. Azalatt lejő a palotába a háremőr, hogy engem eltemessen. Mielőtt a szemfedőt rám takarná, rám fog hajolni és megcsókolni; abban a pillanatban én két karommal magamhoz szorítom fejét, s ti hirtelen rárohanva, kezeit sháwljairokkal hátrakötözték. Nem kell félnetek; én olyan erősen fogom őt tartani, mint egy halott, a kinek a karját nem lehet kihajtani. Ha megkötözték őt, elveszitek tőle a földalatti folyosó kulcsait; mely a palotából a várba felvisz. Én foglak benneteket vezetni. A folyosó tulsó vége a bég fegyverkamrájába nyílik; ott mind felfegyverezzük magunkat s azután megrohanjuk a kapuknál és a bástyákon őrtálló komparadsikat, s leöljük őket. És azután mi leszünk belül a várban és Kurbán bég kívül, s rajtunk fog állni, hogy őt be ne ereszzük többet.

A kilenczvenkilencz menyasszony mind térdre borult e beszéd alatt a ravatal körül s ereiben mindegyik ember fölötti tűz terjedését érzé és mindegyiknek halavány lett arca, de aczél lett a karja.

— Esküdjete meg nekem, hogy így fogtok cselekedni!

Halk moraj volt az eskü szava.

Azzal a penészvirág ismét visszafeküdt halotti nyughelyére, behunyta szemét, összetette kezeit keblén; lélekzete elállt; olyan lett, mint egy halott.

Nem sok időre látták a menyasszonyok, hogy a mit előre elmondott, az mind rendben megtörténik: a palota ablakain át szemlélheték, mint kanyarodik alá a várkapuból Kurbán bég fegyveres csoportja, hosszan tekergő csillogó sorban; ott lovagoltak; ott csörtettek el nem messze a palota alatt, meg lehete őket számlálni s hozzávetni, hány marad még fenn a várban. Minden két leányra egy török harczos. Az meghalt!

Alig fujta el a szél az eltávozó bég csapatja után a port, nyíltak a vasajtók a palota folyosóján, s belépett a közterembe az eunuch. Épen, ahogy a penészvirág előre megmondá.

Odalépett a halotthoz, megtapintá kezeit: érezé, hogy hidegek; mit nézhet egy eunuch egy nő arcán; egy nőén, a ki már halva van? Milyen szép fehér, átlátszó! Lassan odahajolt fölé, hogy a halvány, átlátszó arcot megcsókolja.

Abban a pillanatban félrekapta fejét a halott a csók elöl, s két karjával átszorítá az eunuch nyakát.

Az eunuch rémulten orditá el magát s ki akarta fejét rántani ez iszonyu ölelésből, de lehetetlen volt az; mint két szívós hársfaág, úgy volt nyaka körül összefonva a penészvirág két karja, s mig a nagy idomtalan ember ott küzdött vergődve a halottal, azalatt annak társnéi rárohantak, s kezeit hátrafacsarva, derekukról leoldott öveikkel erősen hátrakötözték, s mikor jól meg volt kötve, akkor betömtek száját, előkeresték övéből a kulcsokat, s magát belökték egy sötét fülkezugba.

A penészvirág egyenesen állt halotti köntösében a ravatalon.

— Vegyetek vállaitokra, mondá társnéinak; mert lábaimnak fáj érni a földhöz. Égben jártam.

Azok vállaikra emelék őt, s vitték maguk előtt, a hová parancsolá.

Egy hosszú földalatti folyosó vezetett fel a palotából a várba; azon keresztül fáklyafény mellett nesztelenül feljutottak a menyasszonyok Kurbán bég fegyverszobájába, a hogy ezt a penészvirág eleve megmondá, pedig soha sem látta azt a helyet.

És a mint a fegyvereket érinték a leányok kezei, mindegyik elfeledé azt, hogy nő és azt hitte magáról, hogy férfi.

A penészvirág egy nehéz pallost adatott magának s apró kis kezében úgy villogott az, mintha lenge legyező volna; pedig az nagyon hűs szelet hajt.

A kit a leányok közül még néha-néha meglepett a futó féle-

lem, ha fölnézett az ő arczára, egyszerre bátor lett újra s kigyógyult rettegéséből.

A penészvirág ekkor szétosztá fegyveres társnéit, kik menjenek az őrszobába? kik a kaputanyához? hányan az istállók felé? és az ágyukhoz a bástyákon. Egy a jelszó: „halál a férfira!“

Egyszerre zendült meg a sivalkodás a vár minden tornácán, a kapu előtt, a bástyákon, a meglepett török katonák alig kaphattak fegyvereikhez, midőn e „szép furiák“ vérszomju dühe torkukra verte a vasat. Folyt a vér minden szögletben; nem volt irgalom senkinek: ah a nők kegyetlenek; s mikor már nem volt ellenállás sehol, mikor a várörök rémulten hányták el fegyvereiket s bujtak, ki merre tudott, akkor neki indultak a kutatásnak, felkerestek minden zugot, előhúzták őket rejtekeikből, a kandallókból, csatornákból, kerevetek közül; nem beszéltek velük semmit, levágták irgalom nélkül; a mig csak mind együtt nem volt. Ah, a nők kegyetlenek.

És mikor már mind együtt voltak az udvaron halomba hányva: akkor újra rájuk rohantak; egyenkint széttépték őket; le a fejet, le a kezét és a lábat, mig valamennyi darabokra nem volt aprítva! Lesz dolga velük az Izrafil angyalnak, a trombitaszó napján, ha össze akarja rakni csontjaikat, melyik hová tartozott! Ah, a nők kegyetlenek

(Vége követi.)

Költők ünnepei Füreden és Niklán.

(Junius 11-én és 14-én.)

A nemzet midőn jeleseinek szobrot emel, magának állit emlékoszlopot; s midőn elhunyt jeleseit tiszteli, magát teszi tiszteltetreméltóva.

Igy tett a magyar legközelebb, midőn szobrot emelt, s ünnepet szentelt a szerelem s ősi dicsőség két nagy dalnokának. Most már az újabb érkezett tudósítások nyomán ez emlékünnepeknek részletes leírását hozhatjuk.

A *Kisfaludy-ünnep* roppant embertömeget varázsolt az ország minden részéből Balaton-Füredre. A megyék küldöttségei, a tud. Akadémia képviselői, s az aristokratia számos tagja, fényessé tévék azt. — Junius 11-én délelőtt tíz órakor már 10 ezer ember örömrádása fogadta a Kisfaludy gőzösön megérkezett somogyi újabb vendégeket, kiknek kiszállása után a vendégsereg párosan vonult elláthatlan sorban a füredi kath. templomba, hol Oszterhuber János veszprémi kanonok tartá a fényes istenitiszteleket.

Füred egyik legszebb helyén, honnét a Balaton tükörére s a beszédes Tihanyra nyílik kilátás, két öl magas simított gránit talpazaton áll Kisfaludy Sándor életnagyságúnál jóval nagyobb szobra. Nem messze tőle árnyékos fák látszanak fürtei felé nyújtani frís koszorút. — Istenitisztelek után ide huzódott a roppant néptömeg ágyuropogás, s a „Szózat“ zengése között, melyet a dalárda kezdett el, de az egész nép énekelt teljes harmoniával.

A merre a szem tekintett, nemzeti színű zászlók lengedeztek. A szobor szintén nemzetiszínű takaróval volt bevonva, s körülötte a hölgyek számára, ülések voltak készítve.

Alig zengett el Kölcsey „Hymnus“-ának első verse: a rendező bizottmány elnöke *Oszterhuber József* fölállott a szoborral szemben álló emelvényre, hol helyette *Botka Mihály* ur olvasá föl az ünnepi lelkes szónoklatot. Ezután akadémiai elnök b. *Eötvös József* szép beszéde (mult számunkban közlöttük) adott kitörő éljenzésekre alkalmat. A lelkesedést még fokozták *Schauer Ferencs* sümeghi főesperesnek a hazához s Kisfaludy szelleméhez intézett szavai. Végül *Hertelendy Kálmán* olvasta föl *Zallich Rudolf* szobrász mentegető levelét, ki, műve tökéletlenségét maga is elismerve, a hazai szobrászati viszonyok fejletlenségét hozza föl sok tekintetben figyelemre méltó mentségül.

Ekkor újra megzendült a „Szózat“, megzendült a „Rákóczy“, újra dörgött az ágyu, s a nagy közönség szétoszlott. Két és fél órakor négyszáz terítékű táblaebédhez gyülekeztek össze a hivatalosak. Ős magyar szokás szerint nem maradtak el a szép áldomások sem. Eötvös éltette Zala Rendeit, Oszterhuber a m. Akademiát. Ürményi a magyar költöket, Hertelendy K. a küzdő sajtót, Szabó Richard a magyar nőket stb.

Kik a táblaebédre hivatalosak nem voltak, Pap Ferencz és Chepely József házánál tapasztalták, hogy milyen az igaz magyar vendégszeretet; mig a pápai tanulókat Molnár Dienes vendé- gelte meg.

Meretei Dániel, Szöllösi Gábor s Balogh Alajos alkalmi költeményeket irtak e nagy nap emlékezetére. Balogh Alajosé a szobor leleplezésekor nyomtatásban szétosztattott.

Este félhétkor a színházban Kisfaludy Károly „Kemény Simon” című szomorujátéka adatott. Ezt azonban Molnár színigazgató beszéde előzte meg, dörgő tetszészaj közt szavalván el Szabó Richard lelkes emlékbeszédét Kisfaludy Sándor fölött. A darab bevégezte után Reményi Ede rögtönzött hangversenyt, s miután elragadó szép játékára a terem zsufolásig megtelt, kinyilatkoztató, hogy hangversenye jövedelmét (418. ft.) Széchenyi országos ércszobrára szánta. Jutalmul a legszébb nők táncoltak vele a reggel 5 óráig tartott fényes bálban.

A füredi vendég-koszorú egy része, különösen pedig a magyar Akadémia küldöttei jun. 13 án reggel megindultak Nikla felé, Berzsényi emlék-ünnepében résztvevők.

A „Kisfaludy” gőzös vigan szelte a habokat, míg d. e. 11 órakor érkezett a *boglári* kikötőhöz, hol a kedves vendégekre a Jankovich család virágokkal s borostyánnal elborított hajója várakozott. Majd ez is partot ért a „Szózat” és Rákóczy-induló zengése mellett, s az érkezőket Kis, buzsaíki esperes, s Roboz üdvözölték Somogy megye nevében. A parton készen álltak már a számozott kocsik, számát mindegyik egy kis nemzeti lobogón viselvén, s vitték a vendégeket a szomszéd falvakba éji szállásra.

Az összejövétel helye Öreglak, Kovácsi és Marczali volt. Innét indultak a kocsik 14 ikén reggel 8 órakor Nikla felé, melynek csendes temetőjében oly sokáig állott koszorútlanul Berzsényi sirhalma. Az öreglaki menet élén Jankovich László röpült gyönyörű négyes fogaton báró Eötvös Józseffel; utána 300 kocsis hosszú sora.

A fogatok 9 órakor Niklára érkezvén, a vendégek egy része a Berzsényi-udvaron gyűlt össze. A harangok jeladására innen indult a menet a temető felé, elől az iskolás gyermekek és leánykák, utánok az egyház szolgálói, kik után vitték az óriás babér- és rózsakoszorúkat. Továbbá az Akadémia és a megyék küldöttei, az aristokratia, az írók, közbirtokosok, a soproni ev. főiskola küldöttei (hol hajdan Berzsényi is tanult), s a nép. Különösen a szomszéd horvátországiak testvéries egyesség jeleül sokan vettek részt ez ünnepélyen. A menet elején fölzengettek a „Szózat” hangjai, míg a menet végén a Rákóczy-indulóval Farkas Miska villanyozta a kebleket.

A temetőben a síremlék kellemes hatást tett mindenkire. — Somogy Karai és Rendei még 1843-ban azon hazafias végzést hoz-

ták, hogy Niklán Berzsényi hamvai fölé emlékszóbor emeltesseék. Mit Somogy közgyűlése végzett, Somogy büszkesége, Somasich Pál nem engedte feledékenységbe menni, s hosszas fáradozás után fölállította Berzsényi sirhalma a 4° 2' magas gyönyörű obeliszket, melynek egyik oldalára az „Odák” királyának egyik verséből e két sor van bevésve: „A derek nem fél az idők mohától, a koporsóból kitör és eget kér.” Alatta: „Berzsényi Dániel hamvainak. Somogy MDCCCLIX.” olvasható. (Lásd a képet 316. lapon.)

A szobor baloldalán díszes ülőhelyeken ragyogott a szép hölgykoszorú. Jobboldalon a testületek képviselői foglaltak helyet, míg a szobor előtt díszes emelvényen állt a papság.

Szalay Sándor vésséi evang. lelkész ur megható imával költötte föl a szívekben az áhitatot. Utána a csurgói énekkar hangoztatott buzgó éneket. Ezután lépett föl Székács, szivrázó szónoklata egész hatalmával, tulszárnyalván a nevéhez kapcsolt nagy reményeket. Szavai kunyhók és paloták lakóira egyenlően lelkesítő hatást gyakoroltak. A szónoklatot ének váltá föl, mire a szobor megkoszoruzása következett. Temérdek virágot hintettek rá, különösen a hölgyek.

Az ünnepélyt 4—500 személyre terített táblabéd zárta be, melynél ezuttal Somssich nyitotta meg az áldomások hosszú sorát, köszönetet szavazván a résztvevők s adakozóknak. Különösen éltette gróf Zichy Jánosné szül. Kray Irmát, b. Sina Simont, b. Vay Miklóst, Székács Józsefet. Jöttek ezután a szebbnél szebb felköszöntések, melyeket itt csak érintenünk lehet. Kiss János kanonok a magyar Akadémia képviselőinek s a küldöttség elnökének egészségére üritett poharat. B. Eötvös József Somogy megye lelkes polgárait élteté, Kacsóh ref. lelkész a Szent István-társulat érdemeit emelte ki; Roboz a primás és az egri érsek egészségére mondott lelkes áldomást; Tallián Ede a horvátországi követeket köszöntötte fel horvát nyelven; gróf Draskovich

Kisfaludy Sándor emlékszóbor B.-Füreden.

horvát követ a magyar nemzetet. Jankovich László Deák Ferenczért, Jakab István a kor vezéreszméiért, Kozma Sándor a m. n. Muzeumért, Hegyessy a Gazd. Egyesületért, b. Kemény Zsigmond azon élőkért és holtakért, kik alkotmányos fejlődésünk mellett küzdöttek, üriték poharaikat. Végül alkalmoszerű felköszöntéseket tartottak még Jánosy Károly Biharból, Éjszaki, Inkey Zsigmond, b. Podmaniczky Frigyes, Domanovszky soproni tanár, Hertelendy Kálmán, Nedeczky stb. Az áldomások sorát befejezte a köztiszteltben álló, kristálytisza magyar érzelmű somogy megyei birto- kos Paizs Boldizsár, kinek egyszerű, velős szavai jótékony asztali

áldás gyanánt hatottak az összes jelenvoltakra. *) — (Az ezen ünnepek alkalmával elmondott beszédek a P. U. jövő számában egész terjedelmükben fogjuk közölni.) — Ebéd után Reményi játszott közkívánatra, jótékonycélokra szentelven a begyűlt 400 ftnyi egész jövedelmet.

Igy ünnepelte meg a nemzet költőinek emlékét. S ha századok multával eltörli is az idő keze e fényes köveket, a nemzethála e ragyogó oszlopait: őrt fog állani sírjok fölött a hír,

„melynek nem sirja a jövő,
mert az idővel egyre nő.”

* *

Vázlatok a magyar viselet történetéből.

(Folytatás.)

Viseletek a XVII. század közepéről.

A XVII. században a magyar viselet ismét visszanyervén eredeti sajátosságait, egyszerűbb és nemesebb izléssel, a kor és kényelem igényeihez alkalmazva, új alakot nyert. — A mult századokban használt kényelmetlen hosszú öltönyök, és a felső ruhák tulságosan hosszú ujjai rövidebbre, de egyszersmind bővebbre szabattak. A tulságos fényűzést mérséklik a harcias idők és a kor izlése, mely inkább czélszerűséget, mint fényűzést tett kívánatossá a viseletre nézve. — Bárha egy részt a fényűzést csökkenté is a kor befolyása, de másrészt az emelkedő ipar és a nyugati divat sem maradhattak befolyás nélkül viseletünkre, a mennyiben a ruházatnak legalább egyes részeibengyakori változásokat idéztek elő. — És valóban adataink nyomán nagy változatosságot fedezhetni fel a ruházatban egy párévtized alatt is, — de mely utóbb a nyugati divatokhoz mindinkább alkalmazkodva, annak minden dőreségeit utánozta

Magyar viseletek a XVII. század közepéről.

egész a czopfig és parókáig. — Mellékelt képünk (mely egykoru arcképek után van összeállítva) a XVII századbeli azon magyar viseleteket állítja elő, midőn a nyugati divat még nem terjeszté ki reá hódításait, hanem az idők kívánalmához mért saját divatot fejtett ki a nemzet. E század közepén a főveg prémje rendesen keskeny volt, mely diszre nyusztból, köznapra pedig bárány- vagy farkasbőrrel készült. A fiatalok nyáron fekete süveget is viseltek kis csákovával és három fejr darutollal. — Apor, Szunyog s több kalapot is viseltek, elől strucztoállal diszítve. — A kalpag mellett a forgó, kis boglárban, rendesen baloldalon volt.

A *dolmány* ugyanaz volt, mi mai napon az attila, csak hogy

*) Ebéd felett két nyomtatott füzet osztatott ki. „Niklai hamvak” című költemény, szerző neve nélkül (Roboz). — „Emlékhangok,” Lehr Zsigmond és Horvát Sándortól, a soproni ev. főiskola két növendékétől.

ennél kényelmesebb s bővebb; selyemmel beszegve minden egyéb diszitmény nélkül, legfeljebb 12 ezüst vagy selyem gombbal, zsinórzat nélkül, csupán összegombolva.

Nyáron a fiatalság karton-felöltönyt viselt, mely alól drágán varrott ingujj látszott ki. — A dolmányok karazziából (Corsey), skarlátból vagy granátból, kamuka- vagy atlaszból, bársonyból készültek.

Bethlen Miklós szerint *nyakravalót* is viseltek, mely elől volt kötve s két vége egész övig ért le. — A főbbeké portai selyem skófiummal varrva, a többieké gyolcs és egyéb szövethöz készült.

A derekat selyemöz körité, arany vagy ezüst fonállal szöve.

A *felső-öltöny* vagy *mente* az öregebb uraknál diszben vállprémes volt, drága bőrrel bélelve, arany vagy ezüst zsinórzat, és gombok voltak minden ékességei, közönséges használatra rókabőrrel bélelt hosszú mentéket viseltek. — Nyári mente selyemmel volt bélelve, melyet még a legnagyobb melegben is viseltek.

A *nadrág* sem igen bő, sem szűk nem volt; de minden bélés nélkül; zsinórzat e században még nem látható.

A *csizmák* rendszeren színesek voltak; csak gyászban viseltek feketét. — Hordottak kisebb nagyobb török karmazsin csizmát; — gyalog legénynek való deli csizmát; hosszú száru sárga kordován-csizmát, sárga vagy karmazsin szattyán deli csizmát, szekernyét és deli sarut. Ezek voltak az akkori elnevezések.

Viselety B.

Egy orangután életéből.

1848-ban, midőn utolszor voltam Samarangban Java szigetén — írja egy utazó — egy hollandi földbirtoctól egy nőstény orangutánot vettem, azon szándékkal, hogy ha csak lehetséges, élve hozzam Németországba. Szándékom egy véletlen eset által ugyan meghiúsult, mindamellett volt alkalmam negyedfél hónapon át szakadatlan figyelem-

mel kísérni az orangutánot, s reményem, hogy a következő adatok a legnagyobb majomfaj életmódjáról, szokásai- és sajátosságairól, nem lesznek épen érdektelenek. Mikor ez állatot vettem, három vagy négy éves lehetett, teljesen ki volt fejlődve, s tetőtől talpig 3 láb és 5 hüvelyk hosszú volt. Sumatrán fiatal korában fogták, s úgy megszelidült, hogy egészen szabadon járt kelt ura jószágán. Testét hosszú, ritka, vörösbarna szőr fedte, feje egészen kopasz volt, s mocsos fekete bőre, valamint általában egész termete nagyon kellemetlen benyomást tett a nézőre. Különösen teste egyes részeinek egymásközi aránytalansága tűnt fel: hosszú, száraz karjai és lábszárai, rövid, vastag nyaka, rendkívül vastag duzzadt ajkai, s ezek mellett orrából alig lehetett mást látni, mint annak két kerek nyílását. Egyedüli szépségét képezte két nagy barna szeme, mely oly valami emberi kifejezéssel bírt, hogy szintén képes volt elfelejtetni teste idomtalanágát.

Mig hajónk a javai vizeken volt, az orangután folytonosan a fődélzetten tartózkodott a éjjelre valami biztos helyet keresett magának, hol aztán egész hosszában kinyújtózva aludt. Nappal rendkívül *virgoncz* volt, szüntelen

len játszott más kisebb majmokkal, melyek a hajón voltak, s a kötélzetet sétálgatott. Külö-ösen nagy mulatságát lelta a különféle testgyakorlatokban, melyeket a köteleken napjában többször megújított. Ez állat ügyessége és mozdulatainál tanusított izomereje bámulatra ragadott. Hogy az olvasónak ez utóbbiról némi fogalma legyen, elmondom a következőket. Nehány kokuszdíót hoztam magammal, melyekből az orangutang naponkint kettőt kapott, mert hazájában ez képezi főételét. Ki már érett kokuszdíót látott, tudni fogja, mily rendkívül szívós annak két hüvelyknyi vastag héja, s mily nagy fáradságba kerül, még kalapácsal is áttörni. És az én állatom mégis gyorsan és könnyen elbánt vele. Ugyanis fogait nekifeszíti a dió hegyes végén levő kis csomócskának, hátulso jobb lábát pedig egy másik csomócskának, s ily módon az annyira szívós héjat egy pillanat alatt kétfelé választá. Azután hegyes ujjával a sajátképeni dión lyukat furt, belőle a tejet kiitta, s a diót valami kemény tárgyon összezúzva, magvát megette.

Mihelyt azonban a Sund csatornát elhagytuk s egy kevéssé délnek tartánk, az orangutang a melegség fogytával mindjobban elveszté vidorságát. Nem társalgott, nem játszott többé a többi majmokkal, bármennyire igyekeztek is ezek őt arra rávenni. Most már csak ritkán jött a fedélzetre, és sohasem a nélkül, hogy ágya gyapottakaróját maga után ne hurokolta volna, melybe ha leült, azonnal beletakarózott. A naptérítón kívül legtöbbször a szobában tartózkodott, s ott is gyakran egész órahosszat el tudott egy helyben üldögdélni, takarójába burkolózva, a nélkül, hogy fejét csak egyszer is félrefordította volna. Ágya gyékényből készült derekaljából, ugyanolyan vánkossból és gyapottakaróból állt. Noha előbbi ura jószágán mindig csak egy pajta szögletében szokott hálgni, mégis a hajón számára készített ágyat szívesen elfogadta, s ugylátszott, hogy jól érezte magát rajta. Lefekvését mindannyiszor különös teketóriák előzték meg, és sohasem aludt el előbb, míg kétszer háromszor föl nem kelt, vánkossát és derekalját egyenesre simitgatni. Ezt ő mindig a kezefejevel szokta végezni s nem ritkán öt perczig is elkalapált egy helyen, a hol neki egyenetlennek tetszett. Midőn aztán végre elég egyenesnek találta, lefeküdt hanyatt s kinyújtózkodott, takaróját magára vonta, úgy hogy csak az orra és széles ajkai maradtak szabadon, s ezen helyzetben feküdt egész éjen át, vagy jobban mondva tizenkét óra hosszat, a nélkül, hogy csak meg is mozdult volna. Tizenkét óra hosszat, mondom, — mert csak hazájában szokott éjjel aludni. Lefekvése és fölkelése ott oly szabályos és pontos volt, mint egy óra. Pontban hat órakor kelt föl a nappal, s annak utolsó sugarával tért nyugalomra, a mi, mint tudva van, az egyenlítő közelében (Sumatra és Java ettől csak egy foknyira fekszenek) esti 6 órakor áll be. A miat azonban nyugat felé vitorláztunk s ennél fogva az időben mind nagyobb eltérést tettünk, azt vettük észre, hogy az orangutang naponkint korábban feküdt le, és mert tizenkét órát aludt, annyival korábban is fölkelte. Eleinte nem is ügyeltünk rá, végre azonban sokkal inkább feltűnő lett, hogyszem figyelmünket tovább is kikerülhetne volna. Habár e lefekvésbeni változás a hajónak időváltozásával szoros arányban nem állt is, mindazáltal bizonyos szabályosságot nem lehetett föl nem ismerni, s a Jöreményfok délkörénél az orangutang már délután két órakor aludni ment s reggel két órakor felkelt. Ez alvási időt aztán nem is változtatta többé halálaig, jóllehet még azután két órányi időbeli eltérést tettünk; s ez annál különösebb volt, mert okát sehogya ki nem fürkészthettük.

A kokuszdíon kívül még a beszózott hus főve, a liszt és szagó voltak kedvenek eledelai az orangutangnak. Ha valahol beszózott husra szerttehetett, minden lehető ravasztságot felhasználta, s ebéd alatt lánczra kellett tenni, nehogy egy nem várt pillanatban hirtelen az asztal közepén teremjen s az egész hust ellopja. Ha ő egyszer valamit a körmei közé fogott, lehetlen volt azt tőle visszavenni; agyon hagyta volna magát ütni, de zsákmányát ki nem bocsátotta kezéből. Egyszerre 3—4 font hust könnyen megevett. Hogy lisztet szerezzon magának, minden nap látogatást tett a konyhában, hol a szakácsnak habár csak pillanatnyi távollétét is ügyesen fel tudta használni, hogy a lisztes hordót felnyissa, s belőle néhány maroknyira vót kilopjon. Tolvajsgát nagyon könnyen észre lehetett venni, mert az a furcsa szokása volt, hogy lisztes kezeit mindig a koponyájába törölte, s azért a lopás után mindig úgy tért vissza, mintha be lett volna hajporozva. Hanem egyszer mégis keservesen megjárta majom úram a lisztlopással. A szakács kevéssel előbb, mint az orangutang a konyhában szokásos napi látogatásra megjelent, a nagy theaüstöt a tüzről levezén a földre tette. Bobi — ez volt a majom neve — leemelte a liszteshordó fedelét, de nagy szomorúságára oly üres volt, hogy alig tudott benne több lisztet összekaparni, mint a mennyi feje behintésére szükséges volt. Valószínűleg hogy csalódásaért bosszút álljon, meg akarta tréfálni a szakácsot; gondosan körülhézett, ha nincs-e valaki jelen, azután hirtelen ott termett a theaüst mellett s annak csapját kinyitotta. A szegény ördög nem is vette észre, hogy farka a csap alatt van, s csak a forróviznek ráfolyása emlékezteté arra. Sebese rohant most ki Bobi a konyhából le a szobába, hol hálgni szokott. Jó kis lecke volt ez neki, mert azontul úgy kerülte a konyhát, mint az ördög a töményt.

Hetenkint kétszer u. m. kedden és pénteken déli 12 órakor meg szokta Bobi látogatni a matrözöket is lakásukon; e két napon t. i. szagót ettek czukorral, s ilyenkor Bobi sohasem mulasztotta el vendégül megjelenni. Különbben jószántából igen ritkán kereste föl a legénységet lakásán, habár mindnyájan nagyon szerették, s egyik közülök néha órahosszat elhordozta, mint egy gyermeket. Épen oly pontosan megjelent d. u. két órakor a mi ebédünk-nél is, hol együtt evett velünk, de mindig az asztalhoz kötve. Evése igen illedelmes és a majmok szokása ellenére tiszta volt. Leveséhez mindig adtam kezébe kanalat, de sohasem tudtam rászoktatni, hogy azt helyesen használja. Nehányszor megfordítva mártotta a kanalát a levesbe, azután lenyalta; de

csakhamar beleunt a sovány nyalogatásba, félretette tehát a kanalat, s a tányért szájához emelve, úgy kiitta belőle a levest, hogy soha egy csepp sem veszett kárba. A szeszes italokat mód nélkül szerette, s kapott is minden délben egy pohár bort, mit ő egy hájtásra mindig kiivott, vagyis előbb alsó ajakába töltött. E duzzadt hústömeget három ujj hosszú s ugyanoly széles kanállá tudta alakítani, mely elég tágas volt arra, hogy egy pohár bor beleférjen; nem is ivott soha sem bort sem vizet a nélkül, hogy ezen épen oly sajtásagos, mint nevetségés ajkidomitást csak egyszer is elmulasztotta volna. Miután a kihajtandó poharat gondosan megszógolta, ajakát kanállá változtatta, az italt beleönté s csak nagyon lassan, fontolgatva szörpölgette azt fogai közt, mintha azért tette volna, hogy élvezete annál tovább tartson. E szörpölgetés gyakran tíz perczig is eltartott, s csak azután nyújtotta poharát ismét, hogy még egyszer teletöltsék. Ételt porcellánedényekben, s italát üveg pohárban kapta, de sohasem tört el semmit; a kiürült edényt vagy poharat mindig a legnagyobb vigyázattal tette le. E tekintetben Bobi nagyon különbözött a hajón volt többi majmoktól, melyek minden edényt, a mi kezökbe került, irgalom nélkül összezúztak.

A mit az orangutang egyenes járásáról beszélnek, én azt nem tartom valószínűnek; legalább az én Bobim sohasem járt fölegyenesedve. Csupán egyetlenször láttam, hogy a hajó mellett két lábra fölegyenesedve néhány lépést tett, mialatt azonban mindkét kezével a falhoz támaszkodott, mint a gyermek, midőn járni tanul. — Az utazás alatt nagyon ritkán járt a kötélzetten s akkor is csak lassan és vigyázva. Rendszerint csak akkor ment oda fel, ha egy kis majmot, mely neki kedvence volt, valami csinyért meg akartak büntetni. Ilyenkor a kis bűnös többnyire az orangutang hasa alá menekült, jól belekapaszkodva, s Bobi kis védenézével fölsétált a kötélzetre, honnan c-ak akkor szállt le ismét, ha a veszély elmúlt.

Bobí csupán két hangot bírt adni. Egy gyenge, sipoló torokhang, melynél azonban ajkai zárva maradtak, úgy az örömet, mint a fájdalmat jelentette nála, s ez egyedüli ismertető jele volt kedélyállapotának. Arczkifejezése mindig ugyanaz volt, és sohasem lehetett abból megtudni, ha jókedvű, vagy szomorú volt-e? Ha nagy félelem fogta el, iszonyu ordítást vitt véghez, mely mind hangjára, mind erejére nézve igen hasonlított a tehén bögséhez. E hangot egész utazásunk alatt csupán kétszer hallottam tőle, de ekkor oly tartósan, hogy csak nagy nehezen tudtam lecsillapítani. Egyszer akkor bögte el úgy magát, mikor egy csapat busa-szöketőt (Pottfisch) pillantott meg, a mint a hajó mellett eluszott. Mászszor meg attól ijedt meg rettenesen, hogy vizikigyóimat megpillantotta, melyeket üvegekben Java szigetéről magammal hoztam, s egyszer a födelzetre kiraktam, hogy friss spiritust öntsek rájuk. Valószínűleg a kigyók halálos ellenségei a majomnak, s az én Bobim a busa-szöketők fekete hátát is alkalmasint kigyóknak vagy krokodiloknak nézte.

Midőn a Jöremény fokának megkerülése után ismét a forró földöv felé közeledtünk, Bobi megint többnyire a födelzeten tartózkodott; azonban régi vidorsága nem tért többé vissza, s csak a legforróbb napokon nem czipelte magával takaróját. De egészsége folyvást jó lábon állt, s csak néha szenvedett szorulásban, ha igen sok beszózott hust evett. Már az angol csatorna bejáratánál voltunk, s előre is örültem, hogy majmomat élve vihetem Hamburgba, midőn egy szerencsétlen esemény véget vetett életének.

A dolog így történt. A pinczer a hajószobában boros és rhumos palaczkokat pakolt el; mintegy 8—10 rhummal telt üveget azonban a pad fiókjába tett földre, s ezek fölé szalma közé mintegy 40 üres üveget rakott, a nélkül, hogy a pad fiokját, mint egyébkor, bezárta volna. Bobi e foglalkozásnál jelen volt, mindent jól látott, de mellé oly közönyös pofát vágott, mintha őt az egész dolog legkevésbé sem érdekelné. Mint már említém, ez időtáiban d. u. két órakor ment aludni, s reggel két órakor kelt föl. Ez éjjel épen rajtam levén a sor őrtállani, úgy három óra tájban neszt hallottam a hajószobában, mintha valaki üvegeket csörömpölne. Letekinték tehát a szobába, s csakugyan az asztalon égő lámpa világánál megpillanték egy sötét alakot azon pad mellett, melynek fiókjában a szeszes palaczkok voltak. Hirtelen lesiettem most, s mily nagy volt bámulásom, midőn a sötét alakban Bobira ismertem, mely épen egy rhummal telt palaczkot emelt szájához! Gyorsan mellé ugrottam, a palaczkot kiragadtam kezéből, de már akkor csaknem egészen üres volt. Ott állt az a negyven üres palaczk, melyeket Bobi a tele palaczkokról, hogy ezekhez hozzáférhessen, nagy ovatossággal leszedegedett. A palaczkot, melyet kiürített, különös ügyességgel nyitotta fel, s benne megtalálta halálát.

Mintegy tíz percz múlva a majom hirtelen rendkívül élénk lett; felugrált az asztalokra és székekre, a legnevetségesebb mozdulatokat és bakugrásokat tette, kezeivel növekedő kedvvel hadonázott a levegőben, mint egy részeg ember, s végre valóságos örülthöz hasonlított, úgy hogy többé nem voltam képes megfékezni. Ezen állapota körülbelül egy negyedóraig tartott; ekkor hirtelen a földre rogyott, szája tajtékat hányt, s ott feküdt mereven, mozdulatlanul. Mivel azt gondoltam, hogy haldoklik, ágyába vittem; azonban néhány óra múlva ismét magához jött, de csak azért, hogy erős ideglázba essék, melyben két hét múlva el is veszett. Betegsége alatt nem vett magához egyebet, mint egy kis vizes bort. Gyógyszereket is adtam be neki, a miket ő minden vonakodás nélkül be is vett. Egykor megtapintottam ütérít, s azóta, valahányszor ágyához közeledtem, kezét mindig felém nyújtotta. Ilyenkor oly valami emberi kifejezés volt bús tekintetében, hogy sokszor egész a könnyezésig szánakoztam rajta. Ereje napról napra fogyott, míg végre tizenegyed napra, egy heves lázroham után, mialatt folyvást fantáziált, bucsut vett ez árnyékvilágtól. — Hazatérvén Hamburgba, Bobim bőrét kitömtém, s most a muzeumban pihen tulajdon csontváza mellett. +

TÁRHÁZ.

A vándor-sáskák pusztítási módja.

Több vidékről érkezvén azon aggodalmas hír, hogy a vándor-sáska ismét vést-jósló számmal jelentkezik, s magamnak is ezen vidékek egyikén a sáskák irtása körül szomorú tapasztalásom levén, nem tartom feleslegnek, némelyeket e tárgyról elmondani.

Először is meg kell jegyezni: hogy a sáska a társaséletet kedveli, sőt ez oly természeti ösztöne, hogy azt csak a legnagyobb kénytelenségből, vagy zavarás által hagyja el; azért is szokott firtókban, c. apatokban, rajonkint, vagy bár miként nevezzük tömegét, de mindenkor seregesen megjelenni, s így a meglepett tájat, néhol száz, másutt kétezíz, vagy több négyszeg öles foltokban is borítja el, magától értetvén, hogy míg fiatalabb ez ártalmas bogár, a foltok is aránylag kisebbek; a mint növekszik, a telepek is kiterjedésben tágulnak. Napközti meleg időben a földön hever, estefelé naplemente táján felmászik a kalászokra, vagy az ártalok meglepett tájon diszoló más növényzetre, honnan ismét másnap 8 óra tájban reggel lepotyog, s néha 50—60 ölyvi távolságra is elvándorol a nélkül, hogy a közbe eső növényzetet bántaná (mindenesetre addig értvén csak azt, míg szárnya ki nem fejlett akkorára, hogy repülhessen). — Ezen itt előszámlált természeti sajátosságain kell épülni irtási módjának is.

Ha tehát a sulyos csapás valamely vidéken feltűnt, a következő eljárás látszik előttem leginkább célra vezetőnek. Oly határban, hol nagyobb uradalmi táblák fekszenek, az illető csőszök vagy más biztos emberek, hol pedig kisebb telkes birtokosok vannak, a tulajdonosok által földeik megvizsgálándók estefelé, mert ekkor könnyen felismerhetők azon fekete pontok távolabbról is, melyeket a növényzet tetején ülő sáska által elfoglalt terület mutat. Ez pedig szükséges azért, egy részről, hogy az irtást intéző egyén tudja magát tájékozni, mennyi embert rendeljen ki, és ha tüzzel történik a pusztítás, mennyi éghető anyagot; — másrészt pedig, hogy a hadjárat kezdetén legyenek biztos kalauzok, kik az irtandó helyiségeket azonnal ki tudják mutatni, nehogy reggel a keresgélés által a legalkalmasabb idő elfelecséreltesék.

Némely határban egy vagy két ily sáskafolt, vagy raj van, másban lehet 20 vagy azon felül is. Kisebb sáskafoltot 60, nagyobbbat 80 vagy 90 ember győzhet le, jelesül egy csapathoz kell mintegy 3 kaszás, 20 ásó, 12 vaslapát, 8 kapa, 3 gereblye, 2 vasvilla, 2 faviilla, 4 piszkafa (ha tüzzel dolgozunk), 8 jó éles szerűseprű, 20 vagy több kisebb seprű, 4 lepedő vagy kötél, ha szalmát kell hordani. — Egy falkának elpusztítása egy jó órai időközt vesz igénybe, néha többet is. — A legalkalmasabb reggeli időben tehát, egy csapatba szövetkezett pusztító személyzetre, három folt vagy raj kiirtását lehet számítani. — A rendelkező tisztviselőnek ezt figyelembe kell venni, és a fentebbiek szerint tudomást szerezvén arról, mikép az ellepett területen hány falka pusztítandó el, akkép intézkedik, hogy vagy annak megfelelő emberzámot rendel ki, vagy az irtóháborút több napra osztja fel.

Az előkészületek meglevén, ha a bogár sokasága miatt több egyes csapatnak kell működni, jó ha az intézkedő minden külön csapathoz néhány értelmesebb egyént felkér, kik az eljárást vezérelendik és a rendre felügyelnek. — Mentől korábbi reggeli órákban való működés fogantatosb levén, mind az irtószemélyzetnek, mind a segédeszközöknek, mielőtt világosodik, a helyszínén kell lenni. Az elkülönített csapatok a sáskaraj közelébe jövének, legelő két kaszás kiválik, s a foltot egy kaszavágásnyi szélességben körül kaszálja, utánok néhány marokszedő megy, s mentől kevesebbet vívén a lekaszált növényből kezébe, azt ha netalán sáska ülne rajta, lerázza a többi közé, s a markot kifelé félre teszi. A nyert tisztást körülveszi most az irtószemélyzet, figyelmeztetve, hogy kíváncsiságból vagy pajkosságból a bogarakat ki se bolygassa, hanem földre szegzett szemekkel csendesen viselje magát. — Ezután előlkezdí megint, de csak egy kaszás és a vágást befelé intézi körbe, úgy hogy a kaszált növény befelé düljön a sáskaseregbe, ezt a marokszedők ismét kicsinyenkint, s óvatosan felszedik, a reá ragadt sáskát a többi közé berázzák, s a növényt félre kiteszik. A kaszálásnak mentől alantabb kell történni, hogy a sepréssel később könnyebben banni lehessen, s minthogy a foltok nem mindig kóralakuak, úgy kell azt lassankint intézni, hogy a belől fennálló növényzet területe kör-idomuva alakuljon, vagyis a folt kiálló oldalai előbb kaszálándók.

Az eljárásnak nem szabad sietve történni, hogy legyen idejük a lehullott sáskáknak befelé mászni, hova ösztönük is vezérli, de a seprűkkel is hatatosan segíteni lehet. A seprű személyzetnek nem jó igen közel a kaszálándó növényzethez állania, hanem attól legalább fél öltre a tiszta helyen, hogy meglássa, ha a sáska kifelé akar menekülni, s azt utba visszaigazíthassa, mi egy kevés rend fentartása mellett mindig sikerül. Ha már néhány sor lekaszáltatott, akad a gereblyésnek és villásnak dolga, itt is megjegyzendő, hogy a gereblyésnek be felé kell történni, s a villás az összegereblyéltet, midőn megrázta, ne dobja mindjárt félre, hanem más valakinek kézbe adván megvizsgálás után tétessék ki. Ezalatt ki fog tűnni az is, hogy e harcban leghatalmasabb fegyver a szerű-seprű. Midőn így a közepe felé mindinkább közeledünk, természetes, hogy a széleken a sáskák is mindinkább vastagabb réteget képeznek, ha tehát észrevesszük, hogy a seprést már nehéz meggyőzni; előállnak az ásók s félkörbe, de ha szükség egész körbe is, egy láb mélységű, ugyanannyi szélességű árkot vetnek, melynek külső oldala mentől simább legyen. A kapások és lapátosok ezt tisztogatják. — A kaszálással néha szünetelni kell, hogy a befelé való tisztogatás annál bizto-

sabban történjék; ha pedig annyira haladtunk, hogy a közepén már csak valami 20 vagy 25 négyszeg ölyvi tér van, meg lehet kezdeni a szalmahintést, különösen ügyelvén, hogy a szélek jól be legyenek terítve, mert különben is mielőtt a láng megszűnt, és a tűzhöz közeledni lehet, a kaszálást és befelé való tisztogatást ismét szükség megkezdeni, és folytatni mindaddig, míg az egész halmaz a legkisebb térre összeszorul és megsemmisül. Az árok-
nak a szél után való oldalán, vagy ha szél nem érezhető, a nyugat-északi részen kitünőbb gondtal kell készítenie lenni, mert a menekülést a raj a téjon leginkább szokta megkísérteni. — Ha szalmánk vagy száraz tüzelőszerünk nincs, az eljárás olyaténkép módosul, hogy az árkot nagyobb szorgalommal készítjük, különösen mint előbb is mondvá volt, a szél utáni, vagy alkalomszerűleg a nyugat-északi oldalán, s itt nem körbe, hanem csucsba vezetjük kifelé, körülbelől olyformán, mint ha vizet akarnánk arra lecsapolni, és ennek végibe egy gödröt, néhány láb mélységűt, ásunk, szóval, akkorát, hogy a szemérték szerint megbeesült sáskarajt magába fogadhassa. Az árok aljának is ekkor tisztábbnak kell lenni, hogy szükség esetében seprűvel ott is segíthessünk. — A kaszálást is ekkor nem körbe végezzük, hanem a gödör ellenkező oldalán működünk, és úgy tereljük lassan falkánkat kiszabott helyére — mint a jó juhász, midőn ismeretlen akolba kénytelen szoritani nyáját, vagy mint a fürge gazdasszony, midőn nem rég költ oktalan libácskát a legelőre hajtja, vagy a gondos méhész, midőn pezsgő raja körül foglalkozik. T. i. azt akarom ezzel kifejezni, hogy az elhamarkodás legelőbb ártalmára válik eljárásunknak, holott ha a kaszálást lassan folytatjuk, a rázást, sepregetést óvatosan végezzük, a sáskaraj tökéletesen hatalmunk alatt lesz. — Felesleg is talán megemlíteni, hogy ezuttal a gödör oldalán levő felvigyázók csupán arra ügyelnek, hogy valamelyik állatka az árokból kifelé ne tévedjen. Ha pedig az utolsó kaszavágás is megtörtént, s az árokból is a gödörbe tisztítottak az ártalmas bogarak, könnyen eltalálhatni a további teendőket, ámbár akadni fog elég, ki azon megjegyzéssel áll elő, hogy ha a tojásból kikelve, a föld alól kitudott jöni, biz az most még inkább előbuvik majd. De a természetrajz e részben bárkit is megnyugtathat, tudván onnan, hogy más a rovar, midőn a tojásból kibuvik, s más midőn kifejlődése bizonyos fokára jutott. Feltéve tehát, hogy elég mélyen a földbe került, nincs mitől tartani.

Közi Nyitrapart.

Egy pár töredék vonás Körösi Csoma Sándor képéből.

Most, midőn nemzetünk, elhunyt nagy halottjai emlékezetét gyásznapélyek tartásával, emlékszóbrok emelésével hazaszerte dicsőíti: méltó, hogy több elhunyt nagy férfiak közt, Körösi Csoma Sándor emlékét is megújítsuk szívünkben. Báró Eötvös Józsefnek remek emlékeszede Körösi Cs. Sándor felett, a dicsőültnek ugyan réznél tartósabb szobrot emelt: de e körül, időről időre, bár hervadó nefejeéseket ültetni, a hazafiúi kegyeletnek szent kötelessége. És azért akarok én, — különösen egy általam tisztelt derék hazánkfia felhívásának engedve, ki előtt Körösinkkel rövid ismeretséget történetesen fölemlítettem, — Körösi képéből, a milyennek azt ismerni szerencsém volt, néhány egyszerű töredékvonás rajzát adni, bár avatatlan esettel. Jól esik hallanunk kedves halottunkról, bármely igénytelen méltányló szót attól, ki vele közel ismeretségben, érintkezésben volt.

Én Körösinket, 43 évvel ezelőtt, 1817. év 8 hónapjában, a göttingai egyetemen voltam szerencsés ismerni, szeretni, tisztelni s kölcsönös vonzalmával dicsekedni.

Ő ember volt a szó nemes értelmében.

Magas nyílt homloka, mosolygó fekete szeme, rendes orra, vidám ajkai, derült hoeszudad arca, középszerűnél magasabb termete, erőteljes testalkata, szerény, egyszerű, természetes magaviselete, egész külseje már első látásra szívetnyerő vala.

Jellemzők őt erkölcsileg különösen: leplezetlen őszinteség, nyíltság, igazmondás, úgy, hogy bátor vagyok állítani, miképen minden ezava, beszéde, szentírászerű hitelességű volt, és ha hátrahagyott irományai világra jönnek, mit adjon az ég mielőbb, azoknak kétely nélkül hinni lehet.

Körösinknek egy szép jellemvonása volt a haladatosság. Gyakran elérzékenyülve emlegetett előttem s előttünk — debreczeniek előtt, kik egy szálláson négyen laktunk együtt, és a kiket ő sűrűn meglátogatott — gyakran elérzékenyülve emlegetett egy jószívű szegény öregasszonyt, ki őt, midőn szegény szolgagyermek korában falura kijárt, aratással keresni élelmét, ruházatját, házához fogadta, és neki azután is édes anyja helyett való anyja volt. — Gyakran hálásan és magasztalólag emlegette előttünk fő pártfogóját és jöltevőjét, a derék Kenderesy Mihály kormányzékai tanácsost. Herepei Ádám és Hegedüs Sámuel tisztelt tanítóit.

Körösí nemcsak háladatos szívű, hanem maga is jöltevő, emberszerető, emberbarát volt. Csak egy példát hozok fel. Egy erdélyi unitarius papjelölt, hazájába visszatérni szándékozván, miután megrendelt pénze meg nem érkezett, Körösitől kért kölcsönös utiköltséget. Ő, noha maga is néhány hét múlva készült megindulni haza felé, s noha maga is pénz szükiben volt, a kívánt mennyiségig egész készséggel kölcsönözött, bizonyos határnapot tűzve ki a pénz megküldésére. A határnap eljött s elmúlt, s napok multak napok után, de a várt pénz nem érkezett; úgy hogy tőlünk leve kénytelen kölcsönözni szeretett Körösink néhány aranyat, mit egy szavára legőzönömbtebb adtunk, mit ő később, csakugyan ráhatározván magát a haza indulásra, a nemeslelkű Eichhorntól felvett kölcsönből pontosan megfizetett.

Szerénység tiltana ezt felhoznom, hanemha ezzel is azt akarnám bebizonyítani, mikép határtalan volt s lehetett hitünk, bizodalunk, az ő becsületeségében és hitelességében.

Főjelleme vonása, eleme, éltetője Kőrösinknek volt, a *kebelében lángolt honszeretet*. Hazája disze, fénye, dicsősége — volt szive vágyainak, élete törekvéseinek főcélja. — Különösen egy forró vágy dagasztotta kebelét, melynek említésénél arca kigyuladt, szemeiben némi ihlettség, felmagasztaltság tükröződött, a forró ohajjat: „vajha nemzetünk homályfedte eredetét földeríteni sikerülne!“ s csodálkozását fejezte ki azon, „mikép még addig senki nem vállalkozott, ki nemzetünk első hazáját, bölcsőjét fölkereste volna, mikép maga a nemzet ezt oly kevés figyelemre, gondra méltatta.“ Miknek gyakori emlegetése homályosan sejdítettette velünk, azt az óriási tervet, a melyet agyában főzött és a mely csak következő alkalommal tünt föl előttünk világosabban. Miután a várt pénz a kölcsönözö pontatlansága miatt, napról napra késett, s Kőrösink sietős utját késleltette, a mindig derült, vidám arczu férfit elkomorult, csüggetegnek látszott. — Egykor belép hozzánk, egy levéllel kezében, s mondja: olvassuk. Ő e levélben a mármaros-szigeti egyházba rendes lelkészül, s egyszersmind iskolatanárul hivatott meg. Mi szívből örültünk ez épen jókori meghívásnak, s ahhoz szerencsét kívántunk; de ő egész komolysággal így szólott: „Nem fogadom el, sőt más meghívást sem fogadnék el; nekem más czéлом van; mi legyen? megfogyják tudni rövid időn, ha az Isten éltet.“ Ily önzéstelen volt, ily tiszta lánggal égett az ő honszerelme; ily szilárd volt az ő elhatározása. S csakhamar ezután, tovább nem nyughatván, a nemesszivű Eichhorntól utiköltséggel segítettve, gyalog utnak indult, s mi őt a Göttinga keleti kapuján kikísérve, csókok s áldáskívánatok között bocsátottuk nagy utjára. Mint a kettős honu vándormadár nyugtalanul repdes, mikor természeti hatalmas ösztöne megint, hogy másik honába költözése ideje közelg: úgy Kőrösinket nem hagyta már többé nyugodni egy legyőzhetetlen titkos ösztön, a nemzetünk régi eredeti hona felé repeső ohajtozó vágy.

Ilyennek ismertem én Kőrösinket, és hogy őt ismerhettem, áldom érette a sorsot.

Fájdalom! az ő legforróbb, legszen-
tebb vágya nem teljesült; ő leveretett közel nagy czéljához, mielőtt azt elérhette volna.

Nagy, nemzeti csapás!

Távol tőlünk, távol szülőföldjétől, hamvad ő idegen hantok alatt. De nagy-szerű síremléket emelt ő neki maga a természet keze, az eget verdeső bérczű Himalayát, melynek tövében aluszszza a sír álmát; s nemzete, élő oszlopot emelt szívében ő neki, mely főnmaradand, — maradjon főn, nemzetünk életével, s nőttön növekedendő fényével, virágzásával, dicsőségével együtt, mind addig, míg magyar él! U—i.

Irodalom és művészet.

⊙ Megjelent: „Gróf Széchenyi István verse anyjához gróf Festetics Juliánához. Megelőzi Széchenyi nekrológja Toldy F. által. Különnyomat az Uj Magyar Múzeum ból.“ — Széchenyi e verset 1817-ben, azaz: élete 26-dik évében írta. Toldy Ferencz e vers s egyéb adatok által bebizonyítja, hogy a gróf kis korától fogva tudott magyarul s így hibás azon állítás, hogy ő e nyelvet csak később tanulta volna meg. Továbbá e gróf születés ideje, legbiztosab adat nyomán 1791-ki sept. 23-a. Ez adatot is sok életirója hibásan adja.

b. — Megjelent a „Debreczeni Közlöny“ mutatvány lapja s 1-ő száma. A czimlap kissé széles; Csokonai sírját, a hortobágyi csárdát, a debreczeni ref. kollegiumot, a főpiacot a ref. nagy templommal, a gőzmalmot s a kath. templomot tünteti elő. E lap, mely jul. 1-én fog megindulni, a szépirodalom, erkölcsi világ, kereskedelem, ipar, gazdaság és közhasznú ismeretek közlönye leend. Az első szám szép reményekre jogosít. Előfizetési feltételek: Debreczenben egész évre 7 ft., vidékre postán 8 ft. Megjelenik hetenkint kétszer: kedden és szombaton. Felelős szerkesztő s kiadótulajdonos *Prépost István*. — Debreczen kétség kívül örülni fog, hogy magának van lapja és ez örömet e lap bő pártolása által fejezendi ki.

b. — (A bukaresti „Magyar Közlöny“ érdekében.) Koos Ferencz, annak ideiglenes szerkesztője, minthogy a rendes szerkesztő Várady ur, honába visszatért, nyilatkozatot közöl — melyben értesülünk, hogy a nevezett lapnak Magyarországból 32, Erdélyből csak 24 előfizetője, tehát a két honból annyi, mint helyben Bukarestben. Minthogy a lap árát magasnak tartják, Koos Ferencz azt következőn szállítja le: postán küldve egész évre 8 ft., félévre 4 ft., évnegyedre 2 ft. újpénz. Koos Ferencz ur a szerkesztést, míg erre más találkozik, maga fogja díj nélkül kezelni. A lap első új száma jul.

első hetében fog megjelenni [s adni fogja két képből a bukaresti román nemzeti színházat, azon feledhetetlen nap emlékezetére, midőn Havi Mihály dalmű társulata ottani első föllépésekor „Hunyady László“-val új babérokat szerzett a magyar színművészet koszorujába.

b. — (A „Hölgydivatlap“, mint új lap, jövő jul. 1-én induland meg. Szerkesztő kiadója *Király János*. Megjelenik e lap minden hó 15-én és sok szép divatképet s olvasmányt ígér. Előfizetési ár fél évre 4, évnegyedre 2 ft.

b. — *Pesten egy általános képes zsidó újság* fog megjelenni, képekkel, német nyelven szerkesztve, aug. 3-tól kezdve minden héten egyszer, pénteken, ára postai szétküldéssel belföldön évnegyedre 2, félévre 4, egészévre 8 ft. Szerkesztők *Bármann József, Dux Adolf*.

b. — „Magyar ösmesék“, mint hitregék a magyar nép ajkáról véve s a világtörténettel egyeztetve. Ily czimű költői művere bocsátott szét előfizetési felhívást *Balkányi Szabó Lajos*. Az ösmesék száma 5 leend. Előfizetési ár 1 ft. Az előfizetések Debreczenbe küldendők a szerzőhöz, piacutóza 1755. szám.

— Az Ormódi és Wodianer által kiadott „Akademia könyve“ megjelent. Van benne számtalan rövid és hosszabb verses költemény; egykettőben költői becs is lappang. A kiadók, bátorítva a könyv iránt nyilatkozott részvét által, (mely az akademia palotáját illetve, mint melyre a könyv jövedelme számvá van,) egy újabb kötet kiadását határozták el, mely októberben fog megjelenni. Jól teszik, ha biznak magukban és a közönségben, de bizonyosan nagyban emelte volna a vállalat további hitelét, ha ez újabb előfizetési felhívásukhoz oda mellékeltek volna a kiadók egy rövidke számadást ily formán: „bevetünk 200 ftot, kiadtunk 100 ftot, maradt az Akademia számára 100 ft, melyet már át is adtunk.“ Ez igen egyszerű dolog, de igen szükséges és hasznos.

b. — (Uj naptár.) Telegdi K. Lajos debreczeni könyvtáros, „Alföldi Mórió“ czim alatt egy humoristikus naptárt fog kiadni 1861-re. Előfizetési ára 80 kr.

b. — („Ungvár városa történetének leírása“) czimű munkára nyit előfizetést *Mészáros Károly* 1 ftjával. E város volt előcsarnoka a magy. nemzet ősi dicsőségének, honszerző viadalainak. — Az előfizetések Ungvárra a szerzőhöz küldendők.

** Legközelebb két gyönyörű népdal jelent meg Treichlinger műkereskedésében; nevezetesen „Repülj fecském ablakára“ s „Ezt a kerek erdőt járom én“, zongorára átírta s Csokonits-Lipthay Leona bárónő ő nagyságának ajánlja *Reményi Ede*. Ára 1 ft. — Ez azon mű, mely nem régen vita tárgya volt lapjainkban.

⊙ (A szobranci fürdő ismertetése) megjelent *Turner Ferencz* orvostudortól. A 119 lapra terjedő könyvhez, függelékül egy német nyelven írt rövid leírás is van csatolva. A könyv ára 1 ft. — Nagy hiányát érezzük fürdőink hasonló ismertetésének, a mi mind tudományi, mind egészségi szempontból sajnós körülmény; annál több érdemet szerzett magának a jelen mű szerzője, ki e téren jó szolgálatot tett a közönségnek.

Egyház és iskola.

— (Mit tehet az egyesült erő;) Zemplémmegye *Kis-Kövesd* helységének ref. lakosai számalommal tekintének azon házra, melynek dohos s egészséget rontó falai közé gyermekeik néhány év óta népnevelési szempontból járnak; mélyen érzék az e részbeni hiányt, sebze keblüket eme gondolat, hogy „iskolát kellene építeni“ mindannyiszor valahányszor felmerült, — de hasztalan . . . mert a meglévő kidült, bedült oldalait nem javíthaták; ujat pedig e helyett az egyház évenkénti kis jövedelme, továbbá az érdekeltekre ez évtizedben mért szigorú sors miatt darab ideig nem építhetnek minden törekvésök daczára sem. — Végre néhány, lelkes férfiú karolá fel e szent ügyet s járula ehhez adakozólag, kik közt t. T . . . dy B., B . . . kő J., K . . . ma T., érdemelnek méltó említést. E nevezett urak buzdító beszédet tartván a nép előtt — fejtegeték azt, mit tehet az egyesült erő, milyen akadályokkal daczolhat az — sikerült nékiek az egész népet meggyőzni, mely a szent czélt belátván, végszavában ezt nyilvánítá „ha napszámmal keressük is az iskola építésére szükséges pénzt, annak még is meg kell lenni“ még pedig 2 hét alatt. Ugy is történt; e föllekesült nép minden akadályt legyőze, az említett idő alatt pedig oly iskolát épít, mely a helységnek diszére lón. Bárcsak több ref. egyházaink is föllekesülének ez által, — mert valóban hol tiszta, egészséges iskola nincs, ott a tanítás, népnevelés csak pang, — bárcsak követnék e példát; döntenék le büzhödt léget tartalmazó iskoláikat, melyek mind a tanítóra mind ama gyenge idegzetű gyermekekre oly igen ártalma-

Berzsenyi Dániel síremléke Niklán. (Lásd a szöveget 311. lapon.)

Vasárnapi Ujság 26-ik számához 1860.

san hatnak. Igaz hogy az idő mostoha; de egyesült erő legyen jelszavunk, mert egyedül, ez az, a mely bármit képes életbe léptetni. — *H. . . my Gy.*

— (Gömöri ev. esperességi gyűlés.) Jolava. Junius 12-ike egyházmegyénkre nézve örökké nevezetes maradand. Mert e napon az autonóm-egyház, mintegy 19. egyházat, mely pár héttel ezelőtt Vizes-réten szakadást idézett elő, testvéri szeretettel visszafogada, s a legközelebb szomorú multat a feledékenység fátyolával borítá. — Templomunk, melynek belső ajtaja előtt egy diadal-iv e felirattal: „Üdvözlégy ősi autonomiánk!“ állott, s általában M. E. buzgó protestáns uraink és hölgyeink által feldiszipített, a zsufolá-ig megtelt, kivált azon egyházak képviselőivel, kik lelkészeik élén tömegesen megjelentek, s az autonóm egyházakkal viszont egyesülni kívántak. Az „Erős várunk nekünk az Isten“ protestáns szózatnak eléneklése közt a sokaság végig állván, rövid buzgó ima után, szeretett világi elnökünk t. Szentiványi Miklós ur egy, ezen ünnepélyhez igen alkalmas s velős beszéddel a gyűlést megnyitá, s harsány éljenekkel fogadtatott. A testvéri frigy szerencsésen megkötött, a sebek behégedtek, mindenki érzi, hogy ismét testvérek vagyunk, azon szegletkőben, melyhez oly hűn, hitünk horgonyával ragaszkodunk. — A főesperesi hivatalba egyhangulag Bartholomeidesz János csetneki lelkész emeltetvén, e köztiszteltű férfi igéretet tón, hogy az autonóm egyház javának teljes erejét szentelendi, s azt ünnepélyes esküvel is megerősíté. — Számos igen fontos tárgy közöl említést érdemel különösen az, hogy egy buzgó lelkész H. N. indítványa folytán esperességünkben egy Gusztáv Adolf-féle fiók egylet állapított, s rögtön a helyszínén 1250 for. a. é. aláíratott. Az adakozók közt egy helybeli izraelitának neve is találtatott, ki e sorok írója előtt szerényen nyilatkozék, hogy ezen tette által csupán a protestáns vallásbuzgalom iránti tiszteletét akará nyilvánítani. Délben a csinosan feldiszipított tánc-teremben közlakoma tartatott, s örmöpharak az autonomia, protestáns-egyház, elnökség, r. kath. klérusért stb. üritettek. Este az elnökség megtisztelésére a sétatéren zenebanda játszott. — A gyűlés csak másnap oszlott szét, azon édes öntudattal: hogy a testvéri kibékülés folytán, egyházmegyénk viszont önmagának örök időre visszaadott. — *H. J.*

Ipar, gazdaság, kereskedés.

b. — (Selyemtermelés.) Siebenfreund János ur a tavasszal N.-Szombathól 60 lat selyembogár-tojást küldött be a magyar Gazdasági Egyesülethez ingyen kiosztás végett. Az egyesület köszönetet szavazott ez áldozatkészségért. A hazánknak oly szép hasznot ígérő selyemtermelés csakis úgy fog elterjedhetni, ha egyeseink azt eleinte áldozattal is igyekeznek előmozdítani.

△ (Egy millió eperfa) lesz valószínűleg már a jövő tavasszal a tiszai vasut vonalainak mentében elültetve, a vasutörök pedig utasítást s utbaigazítást nyernek a selyemhernyó-tenyésztésére. Óhajtjuk, hogy az igazgatóság ez intézkedése megvalósuljon.

⊙ (A mostani fehér író- és nyomtatási papíros) káros befolyását a szemekre az angol szaklapok nemcsak be kezdik látni, de már több füzet is jelent meg színes papírra nyomva. Legcélszerűbbnek állítják a sárga vagy világos zöld papírt.

b. — (A magyar kertész-társulat) a jövő ősszel Győrött gyümölcskiállítás fog rendezni.

△ (A jöreményfoki borfogyasztás Angliában s a magyar borok kivitele ugyanoda.) Ily című cikkében a „B. L.“ következőket közöl: Több mint 20 év óta Anglia nagy vámot vetett a borbevitelre, úgy hogy egy üvegtől 60 ujkrnyi vám volt fizetendő; a brit gyarmatok azonban és így a jöreményfoki bor is e vám felét fizették. A jöreményfoki gyarmatok oly jeles bort termelnek, mint akár Magyar-, akár Franciaország, mely borok közt a régtől Constantia néven árultat a mi tokajinknak is eléje akarnak tenni, mely ott helyben a Jöreményfokánál üvegenként 3 1/2 forinton kel; Angliában pedig drágább a mi tokajinknál. A foki bort e tulajdonai s a féléválnál fogva, igen árulják a francia és angol borok neve alatt. — A nehéz fehér magyar borok Angliában jó kelendőégre tehetnének szert, ha figyelemre méltatnók, mint nyer a foki bor a kivitelben előnyt. E czélből ott részvénytársulatok alakulnak, melyek szőlőket vásárolnak össze, s beültetik a legkedveltebb fajszőlővel; a fiatal borokat is összevásárolják, elkészítik s meghagyják érni. A mi boraink nagyobb mértékben bírnak azon tulajdonokkal, melyek a kemény borhoz szokott angol inyt kielégítik, mint a rajnai borok, azért jó sikert vívhatnak ki. Az ily kereskedéshez azonban roppant tőke kívántatik és jó hírnév. Irodát és raktárt szükséges Londonban föllátni, és eleinte csak a legjobb borokkal föllépni.

Közintézetek, egyletek.

b. — (A magyar honi földtani társulat) jun. 16-ki ülésében Dr. Kovács Gyula ismerteté a Grácban levő Henikstein féle ásványgyűjteményt, mely összesen 5124 darabból áll. A hozzá készített katalógus 3 nagy kötetet képez. E gyűjtemény, melyben a drága kővek nagy számmal vannak képviselve, most igen méltányos áron eladó. Kovács Gyula e gyűjteményt a nemzeti muzeum számára óhajtaná megszerezni, melynek ásványgyűjteménye igen hiányos, csak hogy a muzeumnak ily szerzeményekre alapítókéje nincs; az igazgatóság azonban a kellő lépéseket az illető helyen megtéve, tán mégis meg lehetne szerezni. Most csak 10,000 forintot kérnek érte s ezt is tíz évi részletekben kellene lefizetni.

— (Külföldi vélemény az erdélyi jég- és tűzkármentő társulatról.) A lipcsei „Rundschau der Versicherungen“ című folyóirat, melynek hazánk biztosítási ügyeit tárgyzó közleményeiből már nem egy érdekes mutatóvánnyal találkoztak olvasóink e hasábkon is, folyó havi füzetében, többi köz: ezeket írja az erdélyi jég- s tűzkármentő társulatról:

„Aprilis 10-én tartotta ezen kölcsönösségre alapított társulat évi közgyűlését, nyílt ajtók megett, a legfeltétlenebb nyilvánosság bizonyítékául. E közgyűlésben határozattá vált egy, öt év alatt kiegészítendő millió forintnyi előlegezési pénzalap alakítása, mely huszonhárom évi kisorsolás útján fogna letörlesztetni, s akkor a társulat tulajdonává válván, valamennyi biztosítási ügyletág közös förtartalékául szolgálna. Hogy az igazgatóság ezáltal nagy terhet vessz magára, előre látható; ámde megfelelő azon ország kívánalmainak, hol egyedül e társulat képviseli a kölcsönösség elvét kellő emberbarátias modorban, lehetségessé válik a szükséges tőkét előteremtenie, hogy a földmivelésnek és kézmű-iparok egy biztos és jutányos támaszt létesítsen. E közhasznu intézet iránti részvét a mult évben ismét nevedett. (Itt elő vannak sorolva azon ügyleti adatok, melyek annak idejében e lapban is közölve voltak.) A 8,265,512 ft. 58 kr. biztosított értékösszegnek — folytatja az idézett lap — 123,404 ft. 42 kr. bevétel 475,000 ft. pedig díjpótlási kötelezettségben szolgált fedezésére és ugyan összesen 598,704 ft. 42 kr, 88,000-rel több mint az az előtti évben. Ekkép e társulat a legnagyobb biztosítékot nyújtja, a mit csak kívánni lehet. Az ujon nyitott letéteményi osztályt szorgalmasan használják tőketulajdonosok. Végül megjegyzendő, hogy a társulat az életbiztosítási ügyletág megindításában is fáradozik, s az erre szükséges előmunkálatok már készen vannak.“

Közlekedés.

△ (A miholcz kassai vasuteonaton) a sineket már Hidas-Németi-ig lerakták. A munkálatokat julius végeig befejezni vélik, úgy hogy a vonal augusztus elején megnyitható lenne.

b. — (A szegedi vaslemezhid) A Sz. H. írja, hogy Szegednél a Tiszán egy hidat terveznek, mely Köszlin bécsi mérnök előrajza szerint 150 öl hosszú s oly magas lenne, hogy a legmagasb vizállást 3 öllel fölühaladná. A rajz szerint két szárazföldi s két vízben álló oszlop tartja, minden iv 50 ölnyi tért foglal. Tervező a költséget 400,000 ft. teszi, s előre nem látható akadályok esetében pótköveteléshez is igényt tart, ellenben ez igényről lemond, ha a szerződésben neki 440,000 ft. biztosítanak. E pénzért Szeged oly hidat nyerne, melyen télen nyáron szabadon lehetne átjárni a Tiszán, és mely alatt a hajók is eluszhathának. Miután azonban a Szeged város, jelen körülményei közt e hidépités költségeit alig vállalhatná el, azért annak létesítésére legcélszerűbbnek látszik társulatot alakítani.

Mi ujság?

⊙ (Egy Rákóczy szekrényének vélt ládát) láthatni a jászberényi levéltárban. A „B. H.“ írja, hogy midőn lovag Benedek tábornoszernagy ur ő excja, hivatalos körutja alkalmával e ládát megsejmelte, arra ily megjegyzést tett: „Mit ér akarki ládája, ha üres.“

b. — (A pesti német színház) illetőleg redoute-épület újraépítésének terve fölsőbb helybenhagyást nyervén, most már majd a város tanács a vállalkozó kézművesekkel fog szerződni s aztán az építés megkezdődik.

b. — (Nagy életkor.) Budán jun. 10-én temettek el egy 105 éves férfit, ki élte fogytáig egészséges, élénk volt s fiatalabb korában sok évig mint a nádor kocsisa szolgált a budai várban.

— (A m. Akademia küldöttsége Székesfehérvárról.) A magyar Akademia küldöttségének füredi s niklai utjából való visszatérésére lakoma rendezteték itt az Ullman-szálloda egyik terében. D. u. 5 órakor megérkezvén a küldöttség, lent a lépcsőnél Pauer J. kanonok s az Akademia tagja fogadta őket; fean pedig Zsombory Ede tartott hozzájuk beszédet. Akademiai alelnök ur mindegyikre szívélyes melegséggel válaszola. A társaság (mintegy hatvan) helyet foglalván az étteremben, az áldomások se soká hagytak magukra várakozni. A küldöttséggel érkezett gr. Zichy Jenő is, ő is szót kért. Rövid, de lelkes szavai indítványt foglaltak magukban, hogy Fehérmegye is állitson emlékoszlopot költőjének, ki a nemzet legelső költője, Vörösmarty Mihálynak, és pedig a megye székhelyén, Székesfehérvárról. E nagy lelkesedéssel fogadott indítvány azonnal határozattá lett, s nem sokára b. Splényi Henrik vezérlete alatt egy bizottmány alakult, mely ezen eszme valósítását eszközöndi.

△ (Nászünnep.) Gr. Zichy Ferdinand és Zichy Livia grófhölgy menyegzője N. Mihályon jun. 9-én ment végbe, számos főrangu ur jelenlétében.

b. — (A „Hunyadi László“ dalmü előadásán Bukarestben) Fridrikné (Gara Mária), Kaiser Erntné (Erzsébet), Jekelfalussy (Hunyady L.), Marczeli (Czillei) és Ormai (Gara) szerepeltek. Hogy a darabot rendkívüli tetszéssel fogadták, már megirtuk.

— (Napfogyatkozás.) A francia akademia a jul. 12-kén bekövetkezendő napfogyatkozásra nézve küldöttsége által arról értesítettik, hogy e napfogyatkozás a legritkább csillagászati tüneménynyel lesz kapcsolatban. A sötétség beálltával t. i. négy fő-planetá: Venus, Merkur, Jupiter és Saturnus az elsötétült nap tányérja közelében egy rézsutos négyzöget fognak képezni.

** *A székesfehérvári* kisedővoda megnyitáskor Ney Ferencz által elmondott beszéd, „Szivhangok“ cím alatt, nyomtatásban is megjelent Pesten Engel és Mandellónál. Ára 20 kr. A tiszta jövedelem a székesfehérvári első óvoda javára van szánva.

** *(Császárfürdői bál.)* Az idei első császárfürdői bál jun. 20-án tartott meg, régi híréhez méltó fényvel. A díszes vendégkoszoru Bunkó szép zenéjén járta a vig csárdásokat.

— *Vácáról*, június 20-ról írják: Ez alkalommal *Luczenbacher* urakról akarok említést tenni s a közönség által felszólítva, köszönetet szavazni azon hazafias, okos vállalkozásukért, hogy közlekedésünket „Szent-István“ gőzcsúsk által — Pest és Vác, sőt Esztergom között is annyira megkönnyébbítették. — Én vagyok ugyanis az, ki évek előtt többször felszólaltam, s a lapok hasábjain kérve, könyörögve, azon ohajtásunkat fejeztem ki, bárcsak a cs. kir. „Dunagőzhajózási társulat“ egy magán gőzöst járatna Pest és Esztergom között, miután bebizonyult, hogy a Duna folyamoni állomásai között — a fővárost kivéve — Vác az első közé tartozik. E felszólítások elhangzottak, mint a pusztában kiáltó szavai, míg *Luczenbacher* urak, a rögs utat megtörve, e méltányos kérelmet teljesíteni igyekeztek. Mi boszuállók nem vagyunk, hanem ki váci és vidékéhez tartozik, azt figyelmeztetni szeretünk e vállalatra, s valóban senkisémet fogja megbánni, ha a nevezett urak gőzcsúskán, a „Szent-István“-on utazand! — Azóta a „Dunagőzhajózási társulat“ is (mint hirdetéseiben nyilatkozik) a közönség iránti „kedvezményül“ ugyanazon árért szállit, mint *Luczenbacher* urak. Köszönjük szépen e megemlékezést; de hát mért nem részesülhettünk annakéltte e szerencsében? — Talán még csekélyebb menetdíj is szabandnak. — *Miklóffy Antal*.

— *(A nagy-szalontai Aranykert.) N.-Szalonta*, jun. 8. Egy keresztelőlől jövök, a mely barátságos összejövetel, és nemzeti ünnep volt egyszerre. — Ugyanis a helybeli egyik fászkerti birtokosság, azon hó szeretettől áthátoltan, melylyel e város kedves szülöttje, a magyar nemzet ünnepelt költője *Arany János* iránt eleitől fogva viseltetett, elhatározta, hogy az eddig „Vénkert“-nek nevezett gyümölcsös ezentúl „*Aranykert*“ névvel neveztessek; így ismét egy újabb emléken akarván birni az édes anya gyermekét, s megörökíteni ohajtva a szabad természetben is ama lantos nevét, ki mély bánatában a lomb sohájában nyög, és a patak gyász csörrénésében beszél. . . Kimondta egyszersmind a fentnevezett kertgazdaság választmánya, hogy a felavatás, vagy az *Aranykert* névvel nevezett gyümölcsösnek — hol maga a költő is birtokos — mint ilyennek megnyitása, e hó 7-én ós magyar szokás szerint, a helyszínen barátságos összejövetel mellett dalidó alakjában, mintegy keresztelőképén történjék meg. Az ebbeni résztvételre felkérte a város értelmiségét; mely is szép számmal jelent meg e nemzeti cselekvény ünnepélyesítésére; sőt a helybelieken kívül, a közeliismerés szerint, a nemzet jólléteért, szellemi s anyagi osztatlan boldogságaért buzgólkodó, s városunk iránt magát érdeklő *Tisza*-család is képviseltette itt magát, legifjabb tagja *Tisza Lajos* jelenléte által. — Az ünnepély d. u. 7 órakor vette kezdetét, mikor a férfiak nyitányul „Isten áldd meg a magyart“ éneklé, melyre következett helybeli lelkész *Nagy Sándor* alkalmi beszéde, melyben a szónok az összejövetel célját fejté ki, meleg szavakban tolmácsolva mindnyájunk közérzelmeit, bezárta ezt a „Szózat“ éléneklése; ekkor megszólalt a zene, s kezdődött a lassu magyar, mi is csakhamar „friss“-be ment át, használni akarván mindenikünk azon rövid időt, mit a minden oldalról tornyosuló felhők az eső beálltaig még engedtek. — Egy pár táncz ellejtése után jött a vacsora, mely az igazi magyar vendégszeretetnek, és az önzetlen gazdai szivességnek méltó példánya volt, ugy étlapjára, mint kiszolgáltatására nézve, mit ősi szokás szerint a kertibirtokosnők, mint házi nők, személyesen végeztek. — Az étkezés folyamát megzavarta egy kis lanya eső, melynek végződésével ismét helyet foglalt a társaság, s megkettőzött örömmel emelte fel poharát a megkeresztelt keresztcsüleiért, h. superintendens *Balogh Péter* és özvegy *Tisza Lajosné*, *Telesi Juliánna* grófnőért; mint szintén éltette a nap hőstét, a *Kárpátok* legnemesb aranyát, a koszorus költő *Arany János*ot, üdvözölte a tisztelt nőlgyszorot, mint a mely ezen ünnepély létesítésében dicséretes erélyt, s nagy kiviteli ügyességet tanusított; majd ismét kezdetét vette a táncz, s folyt az igazi derűtség, s általános jókedv közt, minek nevelésére az ünnepély igényelte hó lelkesedés, kedélyes társalgás, és zenén kívül sokat tett azon körülmény is, hogy a szüntelen kitoréssel fenyegető vihar békésen húzódott el, s csak olykor-olykor hullott alá néhány csepp eső, a részvét, vagy az öröm meg anyai könnyüjeül; és ezen tolytonos aggodalom, ezen éber felvontság jó kimenetele: fokozta az örömet, ama lélektani elv szerint „az akadályok leküzdésével kivívot siker, élvezetesba gond nélkül kényelem, vagy a munkátlan élet adta ajándoknál“; mintegy fél óra háromra vonult be a társaság a városba zenekíséret mellett, midőn kiki saját lakára távozott; majd másnap f. hó 8-án reggel a kertgazdasági választmány a maradék darabok összeszedésére, ugynevezett „kárlátó“-ba hívta meg az elosztott társaságot és az „*Aranykert*“ ujalag barátságos ebéd, vidám társalgás, és estveig tartó táncz színhelye lőn. — Az egész ünnepély zárányát képezte a gyümölcsösbeni séta, majd a városba ünnepélyes bevonulás. — Így ment végbe az *Arany-kert keresztelője*, melynek második napján összejövetel egy eszme felköltéséül szolgált, egy eszmének, melynek bármily alakbani megvalósítása: szép és jellemző; erről majd később. — *Sz. K. *)*

— *Kassáról* írják, hogy ott jun. 5-én a regényes fekvésű *Bankó* nevű közel fürdőhelyen igen szép majusi multság, vulgo: majális tartott, mely nagyban különbözött az eddigi ilyenmü tavaszi ünnepektől. Az emberek ugyanazok — írja tudósítónk — de mekkora változás történt öltözetükben

és nyelvükben! Az iskolás gyermekek magyarul csevegnek, magyarul csapja a levét a siheder szive választottjának, magyarul inti meg pajzánkodó fiát az anya stb.; egy szóval: ha így folytatjuk, Kassa pár év multával tökéletesen megmagyarosodik. Az egész nap zavartalan vigásában, táncz és dalolás közt folyt le, élénk kívánságot gerjesztvén a jelenvoltakban, újra élhetni oly kedélyes napot, mint az iménti. Nyilt is alkalom június 14-én, a mikor az ottani gymnasiumi tanárság rendezett ugyanott multságot tanulói számára. Ezekenkivül jelen voltak nagy számmal a helybeli joghallgatók is, kik ezuttal sem mulasztának el semmit az általános derűtség fokoztatására. Volt elég táncz és szavalmány. A tikkasztó forróság miatt kivonultak a tánczosok a teremből szabad ég alá, s a tánczkedvelő hölgyek nem féltek attól sem, hogy a nap forró sugárcsókjaival megbarnítja őket, tudván azt, hogy szebb a barna magyar leány, a halvány üvegházi plántánál. Csárdáson és palotáson kívül csak egy-két négyes jött elő; a keringő és társai most már csak történeti nevezetességek. A gymnasiumi tanulók közt egy év óta fennálló, mintegy tizenkétfu zenede is hallatá magát s tetszésben részesült. A tanári kar közül a hálás ifjuság vállain hordá elmenet előtt az igazgatót, s még vagy két tanárt harsogó éljenzések közt. — Igen feltűnő az, hogy bár a gymnasiumból majdnem egészen ki van rekesztve a magyar nyelv, a tanulósság, nemcsak hogy ki nem vetközött eddigi magyarosságából, sőt, a mi több, maguk a tanárok is tanulják szorgalmasan a magyar nyelvet, a mit egyikök szépen be is bizonyított azzal, hogy tartott egy hosszú beszédet, még pedig meglehetősen kiejtéssel. Tömegesen indultak haza felé jó későn, a gönczi s még két más cigánybanda kíséretében, énekelve a „Szózatot“ és sok egyéb szép dallamot. — Levele végén még említést tesz tudósítónk azon szép látványról, melyet a tömérdek sokaságu nemzeti színü zászló-csoportozat (lehetett 50 vagy 60) nyújtott görög tűz világánál; a zászlócskák mintegy halkán suttoztak az éjjeli csendben egymással stb. stb.

— *M.-Óváról* írják, hogy Szuper szintársulata szép pártolásnak örvend. Eddig már több mint 100 bérlő iratá be magát, a mi elég nagyszám, az alig 2000 lelket számító kis városban, hol a lakosság jobbadán német ajku. Még nagyobb pártolásra is van kilátás, s a társulatról írják, hogy azt meg is érdemli. Különösen kiemeli tudósítónk Szuper Károlyt az igazgatót, ki a vidéki közönségnek sok oldalú kedvezenc színésze. Továbbá dicsérettel említettnek: *Tóth Luiza*, *Berki Jozefa*, *Kovátsné, Jánosi, Árvay Marcsa, Vádné, Gönczi, Rigó Lina*. stb. Az előadott darabokat nagy érdekléssel nézik az óváriak s a színészek legjobb kedvvel játsznak, ha szemeiket végig futtatják a rendesen szép számu közönségen, mert — mint levelezőnk írja — csak is az deritheti jókedvre a színészt, kinél mostohább, de jobb gyermekek nincsen a hazának.

b. — *(Anyai szeretet.)* Szegeden a piacon egy dorozsmai nő volt látható három iker gyermekével s mivel a nő igen szegényesen nézett ki, a szegedi nők közül találkoztak, kik a gyermek egyikét s másikat örökbe akarták fogadni. A szegény nő azonban azt felelte, hogy ha bár szegény, de ha száz csillagot hoznak is le az égből, gyermekeit nem adja oda. (Sz. H.)

b. — *(Adakozás.)* Deés város községe tanácsa az erdélyi országos nemzeti színház fölségelésére 300, az ottani társalkodó-egylet pedig ugyane célra 100 fót határozott fordítani.

** *A pesti műegylet* uj, 84-ik kiállítását, június 16-án nyitott meg, 82 darab képpel és szoborral, melyek közt 54 olajfestvény van. A magyar művészet 50 művel van képviselve.

b. — *(A sáshák)* Győr közelében Eöttevényen már vagy 400 holdnyit leettek a vetésekből. Szerencse, hogy még fiatalok lévén repülni nem tudnak s így irtásuk könnyebben eszközölhető. Pusztításuk abból áll, hogy a mezőre szalmát hintenek s meggyújtják, melynek részint lángjától, részint füstjétől a sáska elvez.

△ *(Pest város költségvetése 1859—60-ik évre)* bevétel összesen 843,643 ft, 86 $\frac{1}{2}$ kr, ebből a rendes bevétel 730,343 ft, 86 $\frac{1}{2}$ kr, tesz; a kiadások meghaladják a bevételt, összesen 1,026,434 ft, 99 $\frac{1}{2}$ kr, mennek, mely öszszeg, beszámítva a 152,066 ft, rendkívüli kiadást, 1,178,500 ft, 99 $\frac{1}{2}$ kr, tesz ki.

— *(Hálanyilváníttás.)* A f. hó 11-én tartott Kisfaludy-szobor leleplezésének nemzeti ünnepélyére, a pápai ref. tanuló ifjuságból harmincz tanuló nagy részben gyalog ment le *B.-Füredre*, ifjuságunknak a nagy költő iránti tiszteletét s nemzetiségünk szent ügye iránti lelkesültségét jelenlétevel nyilvánítani. — A *B.-füredi* ref. egyház lelkes előljárói — hozzájuk csatlakozva néhány vidéki vendég — rögtöni adakozással 24 o. é. fót gyűjtöttek saját köriükben, részint a gyalog jöttek kocsin visszaszállítására, részint a fogadott kocsik fuvarára. — A példás buzgalmu presbyteriumnak ez ép annyira hazafias érzületéből, mint ifjuságunk iránti szeretetéből jött szives áldozatáért az egész hazai közönség előtti elismeréssel hálás köszönetünket nyilvánítani kedves kötelességünknek ismerjük. — Visszajövet, az országuton szemközt jövők tek. *Farkas Imre* enyingi főtisztartó és *Ghéczy pesti* ügyvéd urak, közölünk tizenhárom — kik a többiekől elmaradva két kocsin jöttek — megállítának, s kiletünket megtudva, 10 o. é. fót sziveskedtek átadni „uti multságára.“ — A legmelegebb köszönetünk mellett a tisztelt urak szivességeerti hálás érzelmünket azáltal hisszük méltóan kifejezhetni, hogy az öszszeg pillanatokig tartó multság helyett a pápai anyaiskolánkban létesítendő *Széchenyi-emlék* alapítványhoz tettük, azon jó urak bőkezűségének marandóbb emlékeül. Pápán, jun. 14. 1860. — *A ref. tanuló ifjuság B.-Füreden volt személyesítői.*

— *(Hálalozás.)* Egerből veszszük azon tudósítást, hogy ismert beszélyirónk, *Erdélyi József* neje, szül. *Halász Sarolta* asszony jun. 14-én hosszas betegeskedés után 30 éves korában meghalt. A boldogult mint szerető nő és anya legtisztább emléket hagyott hátra.

*) A „Holgyfutár“ szerkesztősége felkérteik e cikk közlésére.

Széchenyi-gyászünnepélyek.

— *Csallóköz* téreire is elszállt a gyászhir hollója s Csallóköz népe is elzengte az imát, mely e honban százazrek ajakáról hangzott már. Majus elején az egész Csallóköz majd minden községe békét kért a legnagyobb magyar hamvaira. *Bakán* a molnár-czéh ifjabb tagjai 20—24-en ünnepi magyar öltönyben, égő gyertyákkal álltak körül a gyász ravatalt. *Dercsika, Egyháskarcsa, Várkony, Alistál, Fel- és Al-Baár, Sz. Mihályfalva*, s több helység, hol lelkeszi állomás létezik, gyászba borulva szentelt ünnepet Széchenyi nagy nevének. —

— *Nagy-Kunság* minden községe egyesülten tartott gyászünnepélyt Széchenyi tiszteletére. Majus 12 délután megkondultak a nagy-kun községek harangjai s a középületekre kitűzettek a gyászlobogók. Másnap reggel kezdődött a gyász-istenisztelet Kardszagon a reformátusok nagy templomában, mely koránsem vala képes befogadni az egész Kunságból összegyűlt mindenféle rangu s vallású nagy közönséget. Különösen megható látványt nyújtott a kath. ref. és görög nem egyesült papság hosszú sora főtiszt. Csathó kath. és nagytsiszt. Daróczi M. reform. esperes vezérlete alatt. — Istenisztelet végeztével a gyászoló tömeg a kath. — innen pedig a g. n. e. kisdéd templomba vonult minden vallásfelekezet harangjainak zúgása s a „Szózat“ éneklése mellett. — A szentbeszéd alapigéi bölcs Salamon „Énekek énekeinek“ tárgyhoz illő helyeiből voltak választva. Délután pedig a városánál határozattá lön, hogy Nagy-Kunság a dicsőült gróf özvegyéhez diszes kiállítású részvénylatkozatot küldjön. — Nagy Lajos.

— *Felső-Bányán* (Szatmár) a kath. templomban kétszer volt gyásztiszteletet a nemzet nagy halottjéért, t. i. april 18-án és majus 5-én. A ref. templomban pedig majus 20-án tartott helybeli ref. lelkész megható beszédet. — Valláskülönbség nélkül özönlött a nép, szíven hordva emléket annak, ki honában annyi nagy emléket hagyott maga után. Nem feledkezünk meg a magyar tud. Akademiáról sem, melynek palotájára helybeli esperes plebánus ur ivén 16 db. arany s 263 ft gyűlt össze. Hogy Széchenyi nagy neve minél inkább meg legyen örökítve közöttünk, derék polgármesterünk erélye folytán a *szép halommal* ellátott népkert *Széchenyi-kert* nevet nyerend. — J. J. J.

— *Fejér-Gyarmat* (Szatmár) közönsége 7-én áldozott könyvekkel Széchenyi emlékének. A kisdéd ref. templom nem fogadhatván be az összesereglett néptömeget: határozattá vált, hogy este fáklya nem léteben lámpákkal a temetőben fognak áldást kérni a nemzet halottjának hamvaira. Esti 8 óra-
kor gyász-zene mellett vonult a nép a sirok országába, s a szeretettek sírhalmai között emlékezett meg arról, kit minden magyarnak legjobban kellett szeretni. — *Kovács Mihály*.

— *Majtis* (Szatmár), a mily kis község, oly nagy gyászszal szentelt ünnepet a nemzet nagy emberének majus 17-én. Vályi J. ur lakából előkelő nemesek magyar diszöltzetben 125-en indultak az Urnak háza felé, mely az érkezőket mind befogadni képes nem vala; azért az imaházban Barta Zs. kívül pedig Nagy Zs. lelkész urak tartottak megható emlékbeszédet, mely után V. J. ur tort képviselő ebédjén az asztalokat 140 vendég ulti körül.

(Folytatjuk.)

A magyar Akademia palotája.

— A magyar Akademia június 18-ki ülésében következő tetemes adakozások jelentek be: Az első magyar általános biztosító-társaság adott a házra 1000 ftot, a tőkéhez pedig évenként fizetendő 500 ftot, melyből 300 ftot átad, 200 ftot pedig mindaddig tőkésít, míg az ebből eredt 10,000 ftnyi tőkét átadhatja, mikor aztán az évenkénti adomány megszűnik; *Drevenyák Ferencz* a házra 50, a tőkéhez szintén 50 ftot; *Bartl János* vendéglős a házra 300 ftot; *Lónyay Gábor* a házra 150, a tőkéhez 1000 ftot; *Kazinczy András* a tőkéhez 200 ft; *Kazinczy István* szintához 100, *Lónyay Odón* szintéhez 100 ftot; *Kaszap Antal* soroksári jegyző gyűjtött a házra 216, a tőkéhez 90 ftot (ez összeghez *Forgó Ferencz* a házra 100, a tőkéhez pedig élethossziglan fizetendő évenkénti 20—20 ftal; *Kaszap Antal* és neje *Drexler Teréz* 100, *Pinzel Lőrincz* jegyzőségéd 25 ftal); *Tisza Kálmán* adott a házra 200, a tőkéhez 300 ftot; *Tisza Lajos* a házra 200, a tőkéhez 300 ftot; *Kiss Károly* r. tag a tőkéhez 52½ ftot; *Ujhelyi Alajos* gyűjtött *Felső-Bányán* a házra 188½ ftot, 10 aranyat, 10 db. ezüst ftot, a tőkéhez 41 ftot, 6 aranyat, 20 darab ezüst ftot; *Herrich Károly* gyűjtött a házra 235, a tőkéhez 122 ftot (mely összeghez *Herrich Károly* 75, *Maszjon Márta* 50, *Teasdale Vilmos* és *Jakab* angolok 40 ftal járultak). Nagy *Ignác* gyűjtött a házra 417½, a tőkéhez 56 ftot készpénzben, azonkívül pedig alapítványlevelekben a tőkéhez 650 ftot (alapítottak nevezetesen *Nagy Szabó Ignác* 100, *Csepéry Sándor* 50, *Sebestyén Pál* 100, *Iház Imre* 300, *Bódog János* 100 ftot, a készpénzben fizetett összeghez járultak pedig *Koller Ignác* 100, *Timár Elek* 50, *Iház Imre* 200, *Szokonyi István* 100 ftal); a Magyar Sajtónál gyűlt ujjalag a házra 76, a tőkéhez 53½ ft;

a Vasárnapi Ujságnál ujjalag 562 ft és 3 huszas, a tőkéhez 5 ft; b. *Földváry Lajos* adott a házra 50 ftot; a gombai táncvigalom jövedelmezett a házra 417 ftot; *Fáy Ignác* gyűjtött a házra 197½, a tőkéhez 66½ ftot; *Fáy Ignác* maga mindenik ezéla 100—100 ftot ajánlott meg; ugyanennyit a *Marcs-család* Pomázon, ugyanennyit *Vattay Gyula*, ugyanennyit *Jordán István*; 50 ftot *Nagy János*, ugyanennyit a *Takách-család*; ugyanennyit *Luppa Balázs*; 40 ftot *Princz Mátyás*; *Tóth Mátyás* gyűjtött a házra 60, a tőkéhez 48 ftot; *Oszterreicher Dávid* nagykereskedő adott a házra 50, a tőkéhez szintén 50 ftot; *Lengyel József Szántón* gyűjtött a házra 132 ftot és 1 aranyat; b. *Rudnyánszky Iván* Pakson gyűjtött a házra 325, a tőkéhez 240 ftot (ez összeghez járultak *Szeniczey Ferencz* és *Odón* 100, b. *Rudnyánszky Iván* 100, *Novák Sándor* 100, *Kornis Róza* 30, *Kurz György* 30, *Perzel Lajos* és *Vilmos* 30, *Bernrieder Terézia* 125 ftal); *Sztankovicszky Imre* adott a házra 200, a tőkéhez 525 ftot; *Sztankovicszky Erzsébet*, b. *Gerliczky* a házra 200, a tőkéhez 525 ftot; *Sztankovicszky Mária* és *János* a házra 50 ftot; *Kiss Pál* b. t. t. a házra 1000, a tőkéhez 2100 ftot; *Magyari Kossa Sámuel* a házra 200 ftot; *Gindly Rudolf* a házra 100, a tőkéhez szintén 100 ftot; *Nedeczky Ferencz* a házra 50 ftot; b. *Bajzáth György* a házra 50, a tőkéhez 525 ftot; *Bajzáth-Berrieder báróné* a házra 100 ftot; *Havas Ignác* a házra 50 ftot; a bajai gymnasium tanári kara a házra 30 ftot s 1 aranyat; *Hanusz Alajos* gyűjtött *Mindszent* a házra 50 ftot; *Eisert Ottó* gyűjtött a házra 87, a tőkéhez 40 ftot; *Morvay Károly* gyűjtött *Nábrádon* a házra 40 ftot s 1 aranyat; *Bettelheim Gyula* gyűjtött *Aradon* a házra 172 ftot, 2 aranyat s 1 tallért; *Besztercebány* városa adott a házra 210, a tőkéhez szintén 210 ftot; a zólyomi takarékpénztár a házra 200 ftot; *Besztercebányán* gyűlt a házra 51, a tőkéhez 60 ft; *Szovronyi József* ujjalag küldött az egr. gymn. ifjuság részéről a házra 32 ftot; *Körmenről* küldött a házra 35, a tőkéhez 18 ftot; *Tót János N.* *Magason* gyűjtött a házra 28 ftot s 2 aranyat; *Náray Imre*, gyűjtött *Aradon* a házra 13½, a tőkéhez 17½ ftot; *Dobay Vilmos* gyűjtött *Dobsinán* a házra 114 ftot; *Szabó Fer.* gyűjtött *Télegyházán* a házra 25 ftot s 3 aranyat; *Bathányi Ferdinánd* gyűjtött *Levinán* a házra 88½ ftot, 3 aranyat, 1 tallért, 6 huszast, a tőkéhez 76½ ftot, 3 aranyat, 1 tallért, 6 huszast; *Olgyay Titusz* *Poszony* megyében gyűjtött a házra 280 ftot s 30 huszast, a tőkéhez 65 ftot; *Borbély József* *Bonyhádon* gyűjtött a házra 429, a tőkéhez 51½ ftot; *Török József* gyűjtött *Debreczenben* a házra 948, a tőkéhez 179 ftot; *Szentál György* gyűjtött *Nyitrán* a házra 255, a tőkéhez 350 ftot s 2 aranyat; *Sipeky Ágoston* gyűjtött *Alsó-Lőcson* a házra 437 ftot; *Tarnay Károly* gyűjtött *Jászberényben* a házra 53 ftot s 3 aranyat; *Bittó Kálmán* gyűjtött a házra 219 ftot, 50 ezüst tallért, a tőkéhez 128 ftot, 22 aranyat s 1 ezüst ftot; *Szalay István* gyűjtött *Szentesen* a házra 142, a tőkéhez 30 ftot; *Mészáros Imre* *Vadkerten* gyűjtött a házra 87 ftot, 2 aranyat, a tőkéhez 52 ftot; *Futkó József* *Kassán* gyűjtött a házra 35, *Grabarics Ernő* *Pécsett* gyűjtött a házra 32, a tőkéhez 13 ftot; a budai kaszinó adott a házra 200 ftot; a „*Pesti Napló*“ nál ujjalag gyűlt a házra 921 ft, 10 arany, 6 tallér, 5 ezüst ftot, 2 ötfrankos arany, 1½ ezüst rubel; *Bakalovics Szilárd* *Zombolyon* gyűjtött a házra 175 ftot; *Ney Ferencz* ujjalag gyűjtött a házra 40 ftot; a Vasárnapi Ujságnál ismét gyűlt a házra 239 ft, 2 arany, 15 huszas, a tőkéhez 17 ft; *Szöke Lajos* gyűjtött *Fehérmegyében* a házra 74, a tőkéhez 21 ftot; *Mariássy Béla* adott a tőkéhez 200 ftot; *Hoicsy Sándor* a tőkéhez 1000 ftot; *Govrik Márton* gyűjtött *Debreczenben* a házra 36 ftot; *Szombathely városa* adott a tőkéhez 500 ftot; *Nagy János* gyűjtött *Vas megyében* a házra 434 ftot, 2 aranyat, a tőkéhez 278 ftot, 1 aranyat; a kassai kaszinó megajánlott a házra 150, a tőkéhez szintén 150 ftot; b. *Horráth József* gyűjtött *Kassán* a házra 150 ftot; az egr. német szabó-czéh adott a házra 50 ftot; a nagyváradi timárczéh a házra 20, a tőkéhez szintén 20 ftot; a tiszavidéki vasut mérnökei közt gyűlt a házra 205 ft, 2 arany és 1 tallér; a debreczeni iparkamaránál (ezekeltől, keresk. testületektől s Nagy András szentmihályi kerégyártótól, ki 50 ftal járult hozzá) összegyűlt a házra 434 ft 80 kr és 4 huszas, a tőkéhez 820 ft 70 kr, ezenkívül 1 db. 200 pftos államkötvény feliben a házra, feliben a tőkéhez.

— *(Hetli kimutatás)* a Vasárnapi ujság szerkesztőségéhez a m. Akademia számára beküldött hazafiai adakozásokról:

XXII. közlés. Komádiból (D. Bihar) Széchenyi-gyászünnepély alkalmával többen *Barbócs Gábor* által 7 ft. — *Hevesről* *Rab János*, *Gregor Sándor*, *Gál Miklós*, *Bolkány Gábor*, *Hajdu Mihály*, *Sipos András* és *Sas János* 8 ft. — *Debreczenből* a szijgyártó-czéh tagjai *Nemes Mihály* és *Oláh József* által 17 ft 20 kr. — *Szécsény és vidékéről* (Nógrád) többen *Komjáthy Anzelm* által 127 ft és 3 ezüst huszas. — *Diósjenő lakosai* (Nógrád) nt. *Nagy Mihály* ref. esperes 539 sz. ivén 19 ft. — *Kalocsáról* többen *Abrahamffy János* által egy részben az *alaptőkére*, más részben a palotára (a részletes kimutatás az Akademiának fog beküldetni) 770 ft, 1 db. cs. arany és 3 ezüst tallér. — *Páparól* a ref. főiskola növendékei *Cibor Mór senior* által 283 ft. — *Kis-Somlóról* (Vas) az ottani közönség több tagja 25 ft. — *Debreczenből* az ottani ref. főiskola néhány növendéke utólagosan *Szeremley József senior* által 11 ft. — *Gáva és Vencsellő* (Szabolcs) községből Széchenyi-gyászünnepélyek alkalmával *Juraszek József* által 85 ft, 30 kr és 1 ezüst tallér. — *Török-Bálintról* többen 40 ft. — *Albertiről* (Pest) nt. *Juhász Ferencz* ur 106 sz. ivén többen 71 ft 85 kr (ebből a tőkére 5 ft.) — *Összesen* 1464 ft 35 kr, 1 cs. arany, 4 tallér, 3 huszas.

As eddigi I.—XXI. közlésekkel együtt: 9833 ft 85 kr, 1 régi római arany, 63 cs. arany, 14 tallér, 117 huszas, 2 negyedforintos, 1 tizes és 7 darab 20 pftos nemz. államkölcson-kötelezvény. — (A mai adakozások „Részletes kimutatását“ helyszüke miatt csak jövő számunkban adhatjuk.)

Színházi napló.

Péntek, június 15. „*Tissaháti libácska*“, francia vígjáték, és „*Egy nő, kinek elvei vannak*.“ *Dobsa Lajostól*. *Bertényi Berta* k. a. vidéki színésznő föllépteül. A vendégszínésznő sok könnyűséggel s természetességgel adta a czimszerepet, s bennünk azon véleményt erősít meg, hogy a vidéki színpadoknak méltán kedvencz színésznője. Szép nyomaira akadunk a művészi törekvésnek.

Szombat, jun. 16. „*Figaro lakodalma*.“ Vig opera 2 felv. Zenéje *Mozarttól*. Kőszeghy K. javára.

Vasárnap, jun. 17. „*Kisérlet*.“ Népszínmű 4 felv. *Irta Szigeti*.

Hétfő, jun. 18. Először: „*A harmadik magyar király*.“ Eredeti dráma 5 felv. *Irta Tóth Kálmán*. A mai darab sok akadály leküzdése után kerülhetett csak színre, azonban bő kárpótlást találhatott a komoly törekvésű szerző a lelkes fogadtatásban, a sürü kihívásokban, éljenekben, koszorukban stb. Nem lehet ugyan tagadni, hogy ez ovatiók nagy része nem annyira a darab

művészi sikerét illette, mint inkább külső eszközöknek, jól elmondott s itt-ott a létező viszonyokra alkalmazott egyes mondatok hatásának köszönhető; azonban igazságtalan volna, ki a szerző drámai alkotást, egyénitést, jellemzést örvedetesen tanusító törekvéseit is számba nem venné. S azért csak divatos élezgyártásban fáradozott azon szomszédunk, ki a hosszú darabban s a nagy melegben kifáradva, az előadás vége felé e szókkal vétkezett a nyelv- és verstan ellen: „Ha itt nem volna *Bua* és *Bukna*, E darab talán még meg is bukna!“ — Az igaz, hogy az a hazájába visszatért két száműzött főnemes, *Bua* és *Bukna* (Szigeti és Komáromi) a darab legépebb, legtermészetesebb s azért leghathatósabb alakjai közé tartozik. A farszto czimszerepet *Lendvay* adta sok szerencsével. Tény az, hogy a darab zajos tetszéssel fogadtatott.

Kedd, jun. 19. „*Ördög Róbert*.“ Opera 5 felv.

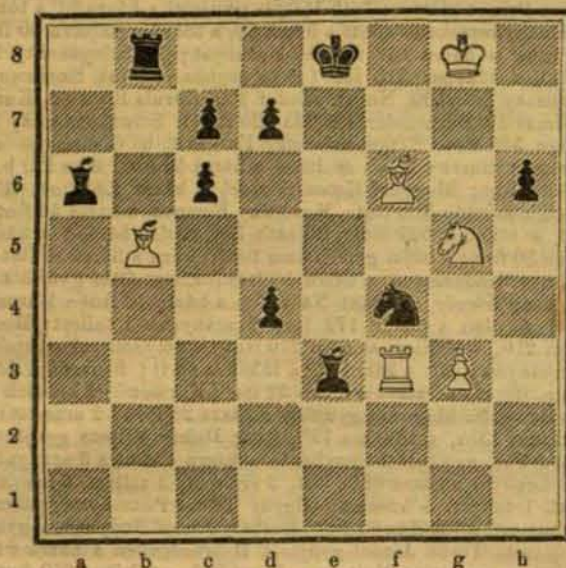
Szerda, jun. 20. Másodsor: „*A harmadik magyar király*.“ Dráma 5 felv. *Irta Tóth Kálmán*.

Csütörtök, jun. 21. „*Figaro lakoda'ma*.“ Vig opera 2 felvonást an. Zenéje *Mozarttól*.

SAKKJÁTÉK.

25-ik sz. feladvány. — Rozsnyay Mátyástól (Szabad-Szálláson).

Sötét.

Világos.

Világos indul s 3-ik lépésre matot mond.

A 20. számú feladvány megfejtése.

(Grimshawtól.)

Világos.		Sötét.	
1) B f1 - g1	e2 - f1 V: A) B)	2) H b4 - f3	K e4 - f3: C) D)
2) H b4 - f3		3) B d5 - d2	
3) B d5 - d2			
Világos.		Sötét.	
A) 1) f4 - f3	Sötét.	B) 1) H b7 - d8	Sötét.
2) B e1 - f1	tetszés szerint	2) f2 - f3	K e4 - e3
3) B f1 - f4		3) H h4 - g2	
C)		D)	
2) V f1 - f2		2) V f1 - g2	
3) B d5 - e5		3) B d5 - g5	

A 20. sz. feladványt helyesen fejtették meg. Vessprémben: Fülöp József. — Lessen: báró Meszéna István. — Pesten: Cselkó György. — Zay-Ugrócsán: Kovács József. — Lublón: Raisz Miksa. — Szegecsárdon: Zöld Sándor. — Parabutiban: Rothfeld József. — Szabad-Szálláson: Rozsnyay Mátyás.

Rövid értesítések. F.-Thür: P. Gy. Köszönettel vettük, s meg fogjuk vizsgálni. — M.-Vásárhely: D. G. Az elsőben F a 3 volt, de így is könnyű. — S.-Patak: Sz. M. megsugjuk, hogy az egész egy szép tempoyerésen alapul.

Helyreigazítás, Lapunk mult számában megjelent 24-ik számú feladványhoz még g 5-re állítandó, a különbeni 3 lépéses mat meggátolása végett.

Szerkesztői mondanivaló.

5147. Halmi urnak. Két temesvári könyvkereskedést ismerünk, az egyik: ifj. Polacsek Ignác, a másik: Rósch és társa czim alatt.

5148. Visegrád. Elvisszük magunkkal a Guttenberg-ünnepre, melyet mai napon a pesti nyomdák összes személyzete s velök együtt az irodalom emberei Visegrád ós romjain szándékoznak megülni (ha t. i. az idő kedvez). Ott fogjuk elolvasni s megvizsgálni: oda illik-e?

5149. Arad. F. K. A közlemény érdekes; köszönettel vettük.

5150. Kecskemét. Szeles G. urnak. A Vasárnapi Ujság elmaradt számai utánküldettek. Az elmaradás oka az volt, mert a posta utján 5 ft. helyett csak 4 ft. érkezett be hozzánk. Kérjük a hiányt kipótolni. (Kiadóhivatal.)

5151. Mohács. M. L. kovácsmester urnak. Ama gép általánosságban volt említve lapunkban, anélkül, hogy valaki megnevezze lett volna. Örvendeni fogunk, ha on annak idejében bővebb ismertetését közlenni alkotandó gépének.

5152. Sz.-Udvarhely. Sz. M. Az arczkép iránti figyelmeztetést köszönjük. Utána leszünk.

5153. Tisza-Igar. L. D. Az előfizetés megtörtént s rendben van.

5154. Szeged. T. Gy. Mindkét közlemény csupán tárgyalmaz miatt késlett.

5155. Egy tablábíró a régi jó időkől. Meg nem foghatjuk, hogy szurhatott amaz ártatlan közlemény annyira személyre!

5156. Szutor. S. S. Szándékunk közzétenni mind a kettőt Szerencsésen megkaptuk.

5157. Kecskemét. Egy előfizető. Az illető kiadóhivatalnál, mely kezünk ügyébe esik, kérdezősködtünk a visszaélés iránt. Biztosítanak az iránt, hogy a ki nem adott fizetek áraban nem 80, nemis 50 krt, hanem 1 ftot fizettek vissza. Kérjük önt, küldje be nevét, ha itt fizetett elő. — A másik eset iránt nem kérdezősködhettünk.

5158. Sz.-Fehérvár. P. I. építész. Az igaz, ön megjósolta tavali lapunkban, hogy a Balaton hullámai el fogják seperni a partjára hibásan épített vasutvonalat. Kérjük ez esemény bővebb leírását, legalább a magyar építészek érdekében.

5159. Selmecz. T. R. Saiveskedjék ön eziránt egy pesti könyvkereskedést folszólitani. Ott bizonyosan szivesen közlendik önnek a kereskedő-if,u-ág képzésére szánt magyar könyvek jegyzékét, a mi — fájdalom — még elég hiányos; de most kereskedőink fölébrott nemzeties szellemét tapasztalva, ügyes vállalkozóknak, meghódítandó új tartomány.

5160. Kis-Hegyes. A példány indul. A nem találkozhatót régóta sajnáljuk. A mű a küszöbön álló felév első heteiben fog kibontakozni fiókunkból.

5161. Pest. F-y. Önt bővebben érdeklí azon mult számunk „mondanivalói” között érintett „közponci női bizottmány,” melynek tervezése körül mi a jó szándékot méltányoltuk, de melynek sem célját, sem gyakorlati hasznát és szervezete formáját nem bírjuk érteni. Inkább mint curiosumot említettük az újabbkori indítványok nagy tömegéből, mikkel különösen a lapszerkesztőknek kellegelőször megbirkóznok. Az elmondottakhoz nem sok hozzá adni valónk van. Csupán a „szervezetre” nézve érintjük még ön kíváncsisága kedvéért, hogy a középponti „előadón” kívül (mely tisztre Pompéry János van száma), még négy „ügyvivő” is ki lön szemelve az ismeretlen tervezőn által, még pedig, — hogy ezt is elmondjuk — a dunáninneni kerületbe (!) Török János, a dunántúli kerületbe (!) Pákh Albert, a tiszáninneni kerületbe (!) Falk Miksa, a tiszántúli kerületbe (!) Királyi Pál. Az illetők bizonyosan „kezet csókolnak” a bizalomért, de nehezen hiszszük, hogy eddigi lakhelyeiket odahagyva, a délibábos ábránd kedvéért, hol a Dunát, hol a Tiszát átusszák. Engedje meg ön, hogy ne beszéljünk e tréfás dologról többet.

5162. Teschen. B. J. Az eddigi legjobb életírás a „M. Muzeum” 1854-ki folyamában s az „Ujabbkori Ismeretek Tárában” jelent meg. Egy hosszabb költői jellemrajz a „Budapesti Szemle” mult évi folyamában.

Nyílt tér. *)

Nő-növeldei indízet ismertetése s ajánlása. Mindenki által elismert igazság az: hogy csak azon állam mondható boldognak, melyben legtöbb szerencsés család létezik. A család boldogságát előmozdító egyik főtevényező pedig a házi-asszony; innen következik: miként nemcsak az államnak, hanem minden egyes embernek, érdekeltnek kell lennie azon intézetek iránt, melyekben a hölgyek növeltetnek; hogy azokból oly leendő házi-asszonyok kerüljenek ki, kik a szív és értelem józan képzése, a háziasság megszokása, és a honszeretet ihletése által, szent és magasztos hivatásuknak megfelelően, azon családok, melybe Isten őket egykor helyezendi, bollogulva boldogíthassák. Ily szent és magasztos célznak megfelelő magyar protestans női intézetet van szerencsém bemutatni t. c. Bayer Karolina kisasszony nőköveldejében Pesten, Sebestyén-tér 3-ik szám alatt. E jeles növelde f. é. majusban tartott vizsgán jelen lenni, annál inkább tartam köteleességemnek, mert saját egyetlen lányom is, ennek mult év őtai növeldeke. Örömmel tapasztaltam, miként itt nemcsak a vezénylő kisasszony, de az oktató urak és segédnők is, teljesen megfeleltek fontos hivatásuknak, midőn mindnyájunk tökéletes megelégedésére a nyelvekből (magyar, német, franczia) s más tudományokból u. m. vallás, földisme, természet-tan, magyar- s köztörténetek, számtan, szépírás s a. t. nemcsak jól, de mi fő, értelmesen is feleltek. Tanítatik azonkívül zongora, rajz, táncz, különféle himzés és varrás. Ez utolsóra nézve különös meglepetésünkre szolgáltak a mellékszobában kiállított, minden-féle finom izlésű művészeti himzések; de engemet mint praktikus családfőt leginkább megörvendeztetett, a növeldekek által varrt sokféle fehérnemű szemlélése. Szeretem én az elsőt is, de már azt nem helyeselhetem, midőn némely intézetek, ennek rovására, annyira mozdítják elő amant, miként a házi-nő arany s ezüstös szálakkal himzeve, a fehérneműt más által varratja drága pénzen; mert ruhát varni s kijavítani, nem tanult az intézetben, sőt ezt, ott, talán méltóság alattinak tartották; innét van azután fájdalom, hogy némely mostani feleség, csak a költésben feles, a keresetben pedig semmiség, vagy tán azt sem tudja megtakarítani, mit férje verejtékkel keresett. Ez intézetben a tudományra, művészetre, szép és hasznosra egyiránt kiterjed a figyelem; a vezénylőnő szelid jelleme, s gyöngéd szive pedig pótolni képes az anyai ápolást. Azért is én, mint apa és pap, t. c. Bayer Karolina kisasszony nő-növeldejét, minden szülőnek, tiszta lelkiismerettel ajánlhatom.

Blázy Lajos.

*) E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

HETI NAPTÁR.

Hó- és betinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Nap-kelet nyug.		Izraelit. naptár	Hold-kelet nyug.		
			ó.	p.		ó.	p.	ó.
Junius			Junius (ó)					
21 Vasár.	G 4 Ker. Ján.	G 3 Iván	12 B 3 On.	4 5 7 59	4 Zach.	10 19 11 2		
25 Hétfő	Prosper p.	Eu og	13 Aquilina	4 6 7 59 5		11 36 11 21		
26 Kedd	János és Pál	Ján. Pál	14 Elzeus pr.	4 6 7 59 6		0 56 11 42		
27 Szerda	László kir.	László k.	15 Amos	4 7 7 59 7	7 Abigail	2 16 0 6		
28 Csütört	Leo pápa	Arszán	16 Tichon	4 7 7 59 8		3 35 0 6		
29 Péntek	Péter Pal	Pet. Pal	17 Bertal.	4 8 7 58 9		4 52 0 35		
30 Szomb.	Pál emléke	Lucina	18 Leontius	4 8 7 58 10	10 Sab.	6 5 1 10		

Holdnegyed: ☾ Első negyed 26-án 1 óra 51 perczkor reggel.

TARTALOM.

Thouvenel (arczkép). — Az én kedves anyámnak. Somogyi Ignacs. Kurbán bég (folyt.) Jókai Mór. — Költők ünnepei Püreden és Niklán (képekkel). — Vázlatok a magyar viselet történetéből (képpel). Viskelty Béla. — Egy orángután életéből. — Tarház: A vándor-askák pusztitási módja. Nyitraparti. — Egy pár töredékromás Kőrösi Csoma Sándor képéből. U. i. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. Ipar, gazdagság, kereskedés. Közintézetek, egyletek. Mi újság? Széchenyi gyászünnepek. M. Akademia palotája. Színházi napló. Sakkjáték. Szerk. mondanivaló. Nyilttér.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)